คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน
สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

สรุปภาพรวมการดำเนินงานและก้าวต่อไปของ

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗

วันอังคารที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๖
ณ โรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สรุปภาพรวมการดำเนินงานและก้าวต่อไปของ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค	๑
รายนามคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ	
- รายนามคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค	๓
- รายนามคณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ	๕
- รายนามคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ	๘
- รายนามคณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	๑๒
- รายนามคณะอนุกรรมาธิการการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค	๑๗
สถิติการประชุม การเดินทาง การสัมมนาและเสวนาของคณะกรรมาธิการ และคณะอนุกรรมาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	๒๑
สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค	๒๒
สรุปผลการดำเนินงานคณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ	๒๙
สรุปผลการดำเนินงานคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชน และสื่อสาธารณะ	๕๗
สรุปผลการดำเนินงานคณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	๖๙
สรุปผลการดำเนินงานคณะอนุกรรมาธิการการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค	๘๑

สรุปภาพรวมการดำเนินงานและก้าวต่อไปของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

ความเป็นมาของการจัดเสวนา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในอดีตกำหนดให้สมาชิกรัฐสภามีสองประเภท โดยมีที่มาแตกต่างกันตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ต่อมาในปี ๒๔๘๙ ได้มีการนำรูปแบบสภาคู่มาใช้เป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้รัฐสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และพฤฒสภา จากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๐ ได้เปลี่ยนชื่อ “พฤฒสภา” มาเป็น “วุฒิสภา” เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวุฒิสภาชุดที่ ๑๒ โดยได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และได้ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วเป็นเวลากว่า ๔ ปี โดยวุฒิสภาชุดปัจจุบันได้ดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้กรอบของกฎหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ และคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับประเทศชาติและประชาชนโดยรวม ทั้งในด้านการกลั่นกรองกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบบุคคลดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กรต่าง ๆ นอกจากนี้ วุฒิสภา ชุดที่ ๑๒ ยังมีหน้าที่ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๖ คือ การทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งวุฒิสภาสามารถสร้างสรรค์วิธีการและรูปแบบการติดตามการเสนอแนะ และการเร่งรัดด้วยรูปแบบที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ เกิดนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทำให้หน่วยงานภาครัฐและประชาชนได้รับประโยชน์เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม อันเนื่องมาจากวุฒิสภาซึ่งประกอบด้วยบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีทักษะประสบการณ์ในหลายสาขาอาชีพอย่างครบถ้วน

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตามตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพการสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้ปฏิบัติหน้าที่และดำเนินภารกิจต่าง ๆ เช่น การพิจารณาพระราชบัญญัติที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค การพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมและอยู่ในความสนใจของ

ประชาชน ตลอดจนการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ดังนั้น ในโอกาสที่คณะกรรมาธิการได้ดำเนินงานมาตลอดช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงเห็นควรจัดการเสวนา เรื่อง “สรุปผลการดำเนินงานคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค” เพื่อนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ และคณะอนุกรรมาธิการ รวมทั้งเป็นแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการจัดเสวนา

๑) เพื่อสร้างความรับรู้ ความเข้าใจในบทบาทการทำหน้าที่ของกรรมาธิการ ตลอดจนรับทราบผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคในวาระที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามวาระของวุฒิสภา

๒) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการในอนาคต ทั้งในเชิงประเด็นและเชิงการผลักดันกฎหมายสำคัญ อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาและของคณะกรรมาธิการตลอดจนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และการติดตามแผนการปฏิรูประเทศให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้าร่วมเสวนาได้รับความรู้ ความเข้าใจ และได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เพื่อนำไปสู่การดำเนินตามแผนงานต่อไปในอนาคต เพื่อร่วมขับเคลื่อนภารกิจตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการและภารกิจด้านการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

นายสมชาย แสวงการ
ประธานคณะกรรมาธิการ

นายมณเฑียร บุญตัน
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

นายอนุศักดิ์ คงมาลัย
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สอง

นายถนัด มานะพันธุ์นิยม
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

นายนิพนธ์ นาคสมภพ
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายคำนูณ สิทธิสมาน
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายภาณุ อุทัยรัตน์
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก วสันต์ สุริยมงคล
กรรมาธิการ

นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล
กรรมาธิการ

นายอับดุลฮาลิม มินซาร์
กรรมาธิการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
กรรมาธิการ

นายจัตุรงค์ เสริมสุข
กรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ

นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายคำนูณ สิทธิสมาน
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

นายภานุ อุทัยรันตน์
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
อนุกรรมาธิการและที่ปรึกษา

นายประสาร มฤคพิทักษ์
อนุกรรมาธิการ

พลตำรวจโท สุวรรณ เอกโพธิ์
อนุกรรมาธิการ

พลโท กฤษณะ วโรภาษ
อนุกรรมาธิการ

นายชูเกียรติ มาลินีรัตน์
อนุกรรมาธิการ

นายสมพงษ์ แก้วเจริญไพศาล
อนุกรรมาธิการ

นายชนะ ผาสุกสกุล
อนุกรรมาธิการ

นายสิทธิสิน รมยะรูป
อนุกรรมาธิการ

นายถาวร พรหมมีชัย
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย
ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมชาย แสวงการ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายมณเฑียร บุญตัน
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอับดุลฮาลิม มินซาร์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอนุศาสตร์ สุวรรณมงคล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายชัยวัฒน์ อุดมโชค
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาววริวรรณ จตุรพิธพร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาวนภมณฑ์ ชลออยู่
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ

นายนิพนธ์ นาคสมภพ
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายจัตุรงค์ เสริมสุข
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายปรเทพ สุจริตกุล
อนุกรรมาธิการ

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี
อนุกรรมาธิการ

นายไตรจุลน์ นวะมะรัตน
อนุกรรมาธิการ

นางสาววริวรรณ จตุรพิธพร
อนุกรรมาธิการ

นางสาวทวินันท์ คงคราญ
อนุกรรมาธิการ

นายสุระ เกนทะนะศิล
อนุกรรมาธิการ

นายระวี ตะวันธรงค์
อนุกรรมาธิการ

ผศ.พิมพ์ณัฐชยา สัจจาศิลป์
อนุกรรมาธิการ

รศ. พันตำรวจโทหญิง ศิริวรรณ อนันต์โท
อนุกรรมาธิการ

นางสาวสุกานดา ศรีประทุม
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมชาย แสวงการ
ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายภัทระ คำพิทักษ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเอกชัย ชัยเชิดชูกิจ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเทพภูวิศค์ เตชะสมบูรณกิจ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

รศ.วิทยาธร ท่อแก้ว
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

รศ.พรจิต สมบัติพานิช
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

ผศ.พจนา ธูปแก้ว
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอิทธิพันธ์ บัวทอง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

พลเอก วสันต์ สุริยมงคล
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายถนัด มานะพันธุ์นิยม
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

นายอับดุลฮาลิม มินซาร์
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

นายจัตุรงค์ เสริมสุข
รองประธานอนุกรรมาธิการ
คนที่สาม

พลเอก เสรี วงศ์ประจิตร
อนุกรรมาธิการ

ร้อยโท กิตติพิชญ์ อุดชาชน
อนุกรรมาธิการ

พันตำรวจเอก ประทีป เจริญกัลป์
อนุกรรมาธิการ

นายสิทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์
อนุกรรมาธิการ

นายสงคราม สกุลพราหมณ์
อนุกรรมาธิการ

นายโรมรัญ ทองอินทร์
อนุกรรมาธิการ

นายอินธนันต์ เหล็กนวลชูสิน
อนุกรรมาธิการ

นางสาวพรพรรณ มณีสถิตย์
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ
ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายนิพนธ์ นาคสมภพ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

รศ.เทวี โพธิผละ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายธนรัชต์ พสวงศ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายพิษณุ จตุรภัทรไพบูลย์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายชุมพร เพชรชุมชน
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวิฑูรย์ วงษ์สวัสดิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายตนุภัทร รัตนพูลชัย
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลโท ชัย พรมบาง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายณรงฤทธิ์ ทิพย์อาสน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางวารีรัตน์ เลิศนที
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายนิติพัฒน์ โรจน์ชัยเกษม
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมศักดิ์ ยศพยุงศักดิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลตำรวจตรี ภาดล ธรรมชาติ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายประยุทธ ดำรงค์สิทธิพงศ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเมธา วนดิลก
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายไกรเวช รักชาติ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวีรวิชญ์ ธนเศรษฐวิทย์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอนุรัตน์ ประชุมรัตน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอิฐบูรณ์ อ้นวงษา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสากล ภูลศิริกุล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางนลินี สุรดินทร์กูร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวิโรจน์ เตียวแสงสุข
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

นายอนุศักดิ์ คงมาลัย
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายมณเฑียร บุญตัน
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ

รศ.พรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์
อนุกรรรมาธิการ

รศ.นรีวรรณ จินตกานนท์
อนุกรรมาธิการ

นายปรเทพ สุจริตกุล
อนุกรรมาธิการ

นายสมชาติ เจศรีชัย
อนุกรรมาธิการ

นายสุวิช ชูตระกูล
อนุกรรมาธิการ

นางสาววิภารัตน์ ดีอ่อง
อนุกรรมาธิการ

รศ.ภูมิ มูลศิลป์
อนุกรรมาธิการ

นายไพศาล ลิ้มสถิตย์
อนุกรรมาธิการ

นายชัยวัฒน์ อุดมโชค
อนุกรรมาธิการ

นายกิติ จารุอารยนันท์
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย
ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมชาย แสวงการ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจน์สุนันท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายภัทระ คำพิทักษ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาวจิรทีปต์ ทองสุข
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายรัตน์ กิจธรรม
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายอรรฆชัย ตระการศาสตร์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายไกรเวช รักชาติ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายนิกร สุศิริวัฒนนนท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายชัยยุทธ สินสูงสุด
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายกิจอุดม เสือเจริญ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

สถิติการประชุม การเดินทาง การสัมมนาและเสวนาของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ลำดับ	คณะกรรมาธิการสามัญ	การประชุม	การเดินทาง	การสัมมนา/เสวนา
๑	คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค	๒๕	๑	-
๒	คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ	๒๖	๒	๑
๓	คณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ	๒๘	๑	๓
๔	คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	๓๑	๔	-
๕	คณะอนุกรรมาธิการการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค	๒๖	๔	๔
รวม		**๑๓๖**	**๑๒**	**๘**

สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

๑. รายงานผลการพิจารณาศึกษาที่เสนอต่อวุฒิสภา

คณะกรรมาธิการมีการรายงานผลการพิจารณาศึกษาเพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

๑) รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๔

๒) รายงานผลการพิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ สภาองค์กรของผู้บริโภค

๒. เรื่องพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษา จำนวน ๑ เรื่อง ดังนี้

๑) พิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคาบนแพลตฟอร์มออนไลน์

๓. การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น ๗ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม

๒) ข้อเสนอแนะต่อรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓

๓) ข้อเสนอแนะต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

๔) ข้อเสนอแนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๕) ข้อเสนอแนวทางการบังคับใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๖) ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้ากราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๗) ข้อเสนอแนะการจัดระเบียบการค้าออนไลน์ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี (ประธานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒) เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๔. การพิจารณาเรื่องร้องเรียนหรือการสอบหาข้อเท็จจริง

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนหรือการสอบหาข้อเท็จจริง จำนวน ๑๕ เรื่อง ดังนี้

ลำดับ	เรื่องร้องเรียน
๑	ขอความเป็นธรรมต่อผู้ถือหน่วยลงทุนรวมโครงสร้างพื้นที่ฐานบรอดแบรนด์อินเทอร์เน็ตจัสมิน (JASIF) ต่อกรณี AWN ขอซื้อหุ้นทั้งหมดของ 3BB และหน่วยลงทุน JASIF จาก JAS และกรณี AWN เสนอแก้ไขสัญญาเช่าที่มีอยู่เดิมของ 3 ที่มีต่อกองทุนรวม
๒	ผู้ต้องขังร้องทุกข์ขอความเป็นธรรม
๓	ขอให้ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านหมู่บ้านศรีนครพัฒนา ซอยนวมินทร์ ๒๔
๔	ขอความเป็นธรรมกรณีการให้บริการของธุรกิจดูแลผู้ป่วย ผู้สูงอายุ
๕	ร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีหมิ่นประมาทนายแทนไท ณรงค์กุล
๖	ขอความเป็นธรรมกรณีถูกกลุ่มมิจฉาชีพหลอกลวงให้โอนเงิน
๗	ขอความเป็นธรรมเพื่อการโอนกรรมสิทธิ์ห้องชุด เลขที่ ๔๑ให้เป็น ๑/ สำนักงานนิติบุคคลอาคารชุด มหาทรัพย์ทาวเวอร์
๘	ขอให้ตรวจสอบ NGOs รับเงินต่างชาติแทรกแซงไทย
๙	ขอให้สมาชิกวุฒิสภาร่วมกันลงชื่อเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อตรวจสอบการถือหุ้นสื่อของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์
๑๐	ร้องขอความเป็นธรรมกรณีไม่ได้รับอนุมัติสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์
๑๑	เรียกร้องสมาชิกวุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลที่มีพฤติกรรมล้มล้างสถาบันหลักของชาติ เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
๑๒	ขอให้สมาชิกวุฒิสภายึดหลักปกป้องสถาบันในการออกเสียงให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
๑๓	การคุ้มครองนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการและช่วยเหลือเด็กในสภาวะเสี่ยง
๑๔	ขอความคุ้มครองนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเป็นการเร่งด่วน
๑๕	ร้องเรียนขอความช่วยเหลือเรื่องการรับเงินบำนาญของสามี และปัญหาต้นไม้พันสายไฟฟ้าบริเวณบ้าน

๕. การเดินทางไปศึกษาดูงาน

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๑ ครั้ง สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- เดินทางไปศึกษาดูงาน เพื่อเยี่ยมเยือน พบปะ และรับฟังการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ในวันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ได้เดินทางไปศึกษาดูงาน เพื่อเยี่ยมเยือน พบปะ และรับฟังการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในวันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๑) มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เช่น กระบวนการคอลเซ็นเตอร์หลอกลวง ข้อความ SMS หลอกลวง เป็นต้น

๒) แนวทางการกำกับดูแลการควบรวมกิจการโทรคมนาคม

๓) ขอรับทราบผลการดำเนินงาน เรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” โดยเฉพาะจากหมายเลขโทรศัพท์ที่เปิดรับเรื่องร้องทุกข์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้มีการดำเนินการอย่างไร

๔) ตามที่ได้มีประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เรื่อง หลักเกณฑ์ว่าด้วยการทดลองออกอากาศของวิทยุกระจายเสียงในระบบเอฟเอ็ม ที่ได้ให้การทดลองออกอากาศสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ นั้น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีแผนรองรับสำหรับการสื่อสารกันเองของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนอย่างไร

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๑. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ต้องเป็นผู้สร้างระบบเพื่อรวมรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการสัญญาสื่อสารโทรคมนาคมตามที่พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ๒๕๖๖ .ศ.

๒. ควรพิจารณาหาแนวทางจัดทำให้มีการใช้เบอร์โทรศัพท์สายด่วนเบอร์เพียงเบอร์เดียวสำหรับให้บริการรับแจ้งเหตุต่าง ๆ ของประชาชน ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๓. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ควรพิจารณาหาแนวทางหรือช่องทางให้ชุมชนหรือหมู่บ้านมีช่องทางสื่อสารภายในหมู่บ้าน ภายหลังประกาศ กสทช เรื่อง .หลักเกณฑ์ว่าด้วยการทดลองออกอากาศของวิทยุกระจายเสียงในระบบเอฟเอ็ม ที่ได้ให้การทดลองออกอากาศสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗

๔. ควรมีการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบันให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และควรพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ให้สามารถสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประมวลภาพการประชุมและกิจกรรมคณะกรรมาธิการ

พลเอก วสินต์ สุวิชมงคล

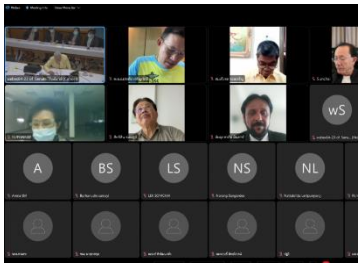
wS
A
BS
LS
NS
NL

ยินดีต้อนรับ

THE
ANTHROPOLOGY
HOPE

การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน
เพื่อสังคมเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

REPORTERS

คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ

สรุปผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ได้มีการพิจารณาศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพครอบคลุมในทุกมิติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องสำคัญ **จำนวน ๗ เรื่อง** ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษา รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕

รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕ เป็นรายงานที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จัดทำขึ้นตามหน้าที่และอำนาจที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๒) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๒) กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ เสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีและเผยแพร่ต่อประชาชน ซึ่งรายงานฯ แบ่งการประเมินออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

๑) การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในสถานการณ์เฉพาะ ได้แก่
   (๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19
   (๒) สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการชุมนุม ปี ๒๕๖๕
๒) การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่
   (๑) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
   (๒) การกระทำทรมานและการบังคับให้สูญหาย
   (๓) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน
   (๔) สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
   (๕) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของสื่อมวลชน และเสรีภาพในการรวมกลุ่ม
๓) การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้แก่
   (๑) สิทธิแรงงาน
   (๒) สิทธิในสุขภาพ
   (๓) สิทธิด้านการศึกษา
   (๔) สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
   (๕) ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

๔) การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล ได้แก่

(๑) สิทธิเด็ก

(๒) สิทธิผู้สูงอายุ

(๓) สิทธิคนพิการ

(๔) สิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศ

(๕) ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ

(๖) สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

(๗) สิทธิของกลุ่มคนจนเมือง

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า รายงานฯ เป็นประโยชน์ในการสะท้อนให้รัฐบาลและประชาชนได้รับทราบถึงความคืบหน้าการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนปัญหาที่พบในปี ๒๕๖๕ ซึ่งจะช่วยให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนสถานการณ์และปัญหาสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสาเหตุที่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิของประชาชน

๒) ในการพิจารณารายงานฯ คณะอนุกรรมาธิการ ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ได้มีการประเมินสถานการณ์ดังกล่าวมาให้ข้อมูลต่อที่ประชุม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ความคืบหน้าเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เพื่อประกอบการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องดังกล่าวของคณะอนุกรรมาธิการให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และเพื่อให้คณะอนุกรรมาธิการได้ติดตาม และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งข้อพิจารณา ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะเพื่อนำไปต่อยอด และเร่งรัดส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

๓) จากการพิจารณารายงานฯ ในภาพรวม คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาหารือแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ และพบว่า

- ปี ๒๕๖๕ มีพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ อาทิ การจัดสรรวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ครอบคลุมเพียงพอกับประชากรกลุ่มต่าง ๆ รัฐบาลประกาศยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ การออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ การเพิ่มมาตรการคุ้มครองแรงงาน การเพิ่มอายุขั้นต่ำในการรับโทษทางอาญาจากเดิม ๑๐ ปี แก้ไขเป็น ๑๒ปี และเพิ่มกลไกเพื่อป้องกันและแสวงหาประโยชน์จากเด็ก

- ส่วนความแตกต่างและความก้าวหน้าของสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕ และข้อท้าทายที่สำคัญ อาทิ การอนุมัติให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมฯ ยังดำเนินการได้ไม่มากพอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความพร้อมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนยังขาดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองแรงงานบางกลุ่มยังไม่มีความชัดเจน โดยเฉพาะการตรวจเชื้อเอชไอวี การนิรโทษกรรมให้แก่ชาวบ้านที่ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการเรียกร้องจัดการที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ

(๑) กสม. ควรติดตามพัฒนาการของสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง

(๒) กสม. ควรมีการหยิบยกสถานการณ์เฉพาะขึ้นตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น และในกรณีที่ต้องตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว ควรอาศัยกลไกการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) การพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการตามรายงานฯ มีข้อค้นพบสำคัญในสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ดังนี้

(๑) <u>การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในสถานการณ์เฉพาะ</u> มีการประเมินสถานการณ์ใน ๒ เรื่อง ได้แก่

(๑.๑) ปี ๒๕๖๕ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่ารัฐบาลมีความก้าวหน้าในการจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่สำคัญ คือ การยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ควบคู่กับการมีมาตรการในการป้องกันและควบคุมโรค เพื่อคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพของประชาชน

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า กระทรวงสาธารณสุขควรกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนทั้งด้านกฎหมายกลไกการจัดการด้านสาธารณสุข ด้านการแพทย์ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ รวมทั้งกระทรวงสาธารณสุขควรให้ความสำคัญกับโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และพัฒนาระบบสาธารณสุขให้รองรับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาล

(๑.๒) สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการชุมนุม ปี ๒๕๖๕ ภาพรวมในมีการชุมนุมน้อยกว่าปีที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่เป็นการชุมนุมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหาและจำเลยในคดีที่เกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมือง การชุมนุมเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการชุมนุมของกลุ่ม “ราษฎรหยุด APEC ๒๐๒๒”

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการทำงานเรื่องดังกล่าว ต้องใช้ความระมัดระวังไม่ให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ใช้สิทธิดังกล่าว และควรนำข้อเสนอตามรายงานฯ ไปพิจารณาปรับใช้เพื่อให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับหลักการสากล เพื่อให้สามารถดูแลสถานการณ์การชุมนุมได้อย่างเหมาะสม

(๒) <u>การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง</u> มีการประเมินสถานการณ์ใน ๕ เรื่อง ได้แก่ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม การกระทำทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย นักปกป้องสิทธิมนุษยชน สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของสื่อมวลชน และเสรีภาพในการรวมกลุ่ม

(๒.๑) <u>สิทธิในกระบวนการยุติธรรม</u>

การเข้าถึงความยุติธรรม รัฐบาลได้อนุมัติให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ เพิ่มขึ้น

ปัญหาเรือนจำแออัด รัฐบาลมีความพยายามดำเนินการผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เน้นกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟู และการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญา **ส่วนนักปกป้องสิทธิมนุษยชน** หน่วยงานของรัฐมีพัฒนาการในการส่งเสริมและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีความพยายามขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ เพื่อเป็นกลไกคุ้มครองประชาชนที่ถูกฟ้องคดีปิดปาก

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า การเข้าถึงความยุติธรรม ปัญหาเรือนจำแออัด และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย และกระทรวงยุติธรรมควรส่งเสริมและผลักดันให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศเป็นหน่วยงานในการอำนวยความยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงความยุติธรรม

(๒.๒) <u>เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของสื่อมวลชน และเสรีภาพในการรวมกลุ่ม</u>

ปี ๒๕๖๕ **เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น** มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งในการชุมนุมสาธารณะและในสื่อสังคมออนไลน์ และมีการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีการจัดตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม เพื่อแก้ไขปัญหาข่าวปลอมที่กระจายอยู่บนโลกออนไลน์ **เสรีภาพของสื่อมวลชน** รัฐบาลมีความพยายามยกระดับมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนและเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... และ กสทช. สนับสนุนให้สื่อมีการกำกับดูแลกันเอง โดยยึดหลักสิทธิ เสรีภาพและหลักการตามรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ **ส่วนเสรีภาพในการรวมกลุ่ม** รัฐบาลมีความพยายามผลักดันร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรแสวงหากำไร พ.ศ. .... ซึ่งภาคประชาสังคมและองค์กรระหว่างประเทศมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่มีความรุนแรง มีการควบคุม กำกับดูแล และการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจมากเกินไป

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า ปัจจุบันปัญหาข่าวปลอมบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง ซึ่งศูนย์ต่อต้านฯ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ดังนั้น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมควรต้องยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นศูนย์กลางในการดูแล ปกป้องสิทธิของประชาชน อย่างสมดุล ส่วนการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรแสวงหากำไร พ.ศ. .... ควรมีลักษณะการดำเนินการภายใต้กลไกการส่งเสริมและพัฒนาควบคู่กับการกำกับดูแล เพื่อให้เกิดสมดุลด้านสิทธิมนุษยชน และควรมีการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญา เป็นโทษทางปกครอง หรือโทษทางพินัย หรือโทษทางแพ่ง เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นต่อการบังคับใช้กฎหมาย

(๓) การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มีการประเมินสถานการณ์ใน ๕ เรื่อง ได้แก่ สิทธิแรงงาน สิทธิในสุขภาพ สิทธิด้านการศึกษา สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(๓.๑) สิทธิแรงงาน

ปี ๒๕๖๖ **แรงงานในระบบ** รัฐบาลมีการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เพื่อเพิ่มบทบัญญัติในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของลูกจ้างให้ได้ความคุ้มครองเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนทำงานที่สอดรับกับสถานการณ์ในปัจจุบัน **ส่วนแรงงานนอกระบบ** รัฐบาลมีความพยายามในการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ โดยผลักดันกฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระฉบับใหม่ ที่ครอบคลุมผู้ประกอบอาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ รวมทั้งผู้ประกอบธุรกิจบริการระบบแพลตฟอร์มดิจิทัล **สำหรับแรงงานข้ามชาติ** รัฐบาลยังมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยการผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติได้รับสถานะการเข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมายและได้รับใบอนุญาตทำงาน

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งผลักดันกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งแก่แรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ สำหรับปัญหาการขึ้นทะเบียน แรงงานต่างด้าว ซึ่งมีขั้นตอนการขึ้นทะเบียนที่มีความซับซ้อน ทำให้แรงงานต้องใช้นายหน้าจึงส่งผล ให้มีค่าใช้จ่ายสูง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำระบบ One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายแก่แรงงานดังกล่าว และเพื่อให้แรงงานเข้าสู่ระบบเพิ่มมากขึ้น

(๓.๒) สิทธิในสุขภาพ

ประเทศไทยมี**หลักประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ** ๒ ระบบ คือ ระบบประกันสังคม และระบบกองทุนประกันสุขภาพคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าว แต่ยังมีแรงงานข้ามชาติและเด็กติดตามแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก เข้าไม่ถึงสิทธิในสุขภาพดังกล่าว เนื่องจากนายจ้างไม่ลงทะเบียนให้ลูกจ้างเป็นแรงงานที่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วน**ปัญหาสุขภาพจิต**ของประชาชนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ในขณะที่การรักษาพยาบาลหรือการรับคำปรึกษาด้านสุขภาพจิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน สำหรับ**สถานการณ์การใช้กัญชาของประชาชน** กระทรวงสาธารณสุขได้มีการเน้นย้ำว่าการใช้กัญชาเพื่อทางการแพทย์เท่านั้น แต่ตามข้อเท็จจริงมีการนำกัญชาไปใช้ผิดวัตถุประสงค์การปลดล็อกกัญชาออกจากยาเสพติด แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากกัญชาหลายฉบับ แต่ยังไม่มีกลไกบังคับที่ชัดเจนและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่สามารถป้องกันผลกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า สำหรับแรงงานต่างด้าวที่เข้าไม่ถึงบริการทางการแพทย์ ควรมีการกำหนดให้มีการบังคับให้คนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าวต้องดำเนินการเพื่อให้มีสิทธิการประกันสุขภาพอย่างใดอย่างหนึ่งขณะอยู่ในประเทศไทย ส่วนปัญหาสุขภาพจิต ควรมีการสนับสนุนบุคลากรทางด้านสุขภาพจิต จิตแพทย์ และวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สถานการณ์การใช้กัญชาของประชาชนควรนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมีข้อห้ามที่ชัดเจนเกี่ยวกับกัญชามาใช้บังคับอย่างจริงจัง

สำหรับการพิจารณาประเด็นการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ตามรายงานฯ คณะอนุกรรมาธิการจะเร่งพิจารณาให้แล้วเสร็จ และจะรวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน เสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา พิจารณาต่อไป

QR Code ดาวน์โหลดรายงานผลการประเมินสถานการณ์
ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕

๒. พิจารณาการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

คณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากเห็นว่าพระราชบัญญัติฯ เป็นกฎหมายที่ยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล และสอดรับกับหลักการของรัฐธรรมนูญ **โดยได้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ ดังนี้**

๒.๑ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ....

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๑ วรรคสอง (๑) ประกอบข้อ ๑๑๙ ซึ่งเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีหนังสือข้อเสนอแนะต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกระทรวงยุติธรรม

โดยมีสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดบทนิยาม คำว่า “การทรมาน” และการกระทำให้บุคคลสูญหายให้มีความชัดเจน องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย การกำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย กำหนดให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจ และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายด้านการเงินและจิตใจ

หนังสือข้อเสนอแนะและข้อสังเกตต่อ
ร่างพระราชบัญญัติฯ ไปยังวุฒิสภา

หนังสือข้อเสนอแนะและข้อสังเกตต่อ
ร่างพระราชบัญญัติฯ ไปยัง กสม. และกระทรวงยุติธรรม

๒.๒ พิจารณาประเด็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติขอขยายระยะเวลาการบังคับใช้หมวด ๓ การป้องกันการทรมานและการกระทำให้สูญหาย ของพระราชบัญญัติฯ

- ผลการดำเนินงาน

(๑) คณะอนุกรรมาธิการได้มีการหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ และประเด็นกรณีที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม **เพื่อขอขยายระยะเวลาการบังคับใช้หมวด ๓ การป้องกันการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ของพระราชบัญญัติฯ ออกไปพลางก่อน** เนื่องจากมีข้อขัดข้องด้านงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์รองรับการปฏิบัติงาน ด้านการเตรียมความพร้อมบุคลากร และยังไม่มีระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานกลางในการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า ไม่ควรมีการเลื่อนการใช้บังคับพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากอาจส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งภาพลักษณ์ของประเทศชาติ ประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติฯ ในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล

(๒) จัดทำหนังสือข้อเสนอแนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ไปยังนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พิจารณาดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้

โดยมีสาระสำคัญ คือ ผลักดันให้พระราชบัญญัติฯ มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดไว้ และไม่ควรขยายระยะเวลาวันใช้บังคับ หมวด ๓ การป้องกันการทรมานและการกระทำให้สูญหาย ตามข้อเสนอของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ที่จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

(๓) โดย**สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งมายังคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ว่า** นายกรัฐมนตรีได้บัญชาให้ส่งหนังสือฉบับดังกล่าวไปยังกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พิจารณาดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

หนังสือข้อเสนอแนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ไปยังนายกรัฐมนตรี และกระทรวงยุติธรรม

หนังสือตอบกลับจาก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๒.๓ พิจารณาประเด็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๖

เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ราชกิจจานุเบกษาได้มีการประกาศการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อขยายกำหนดเวลาการมีผลใช้บังคับมาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๕ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๑๗๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในระหว่างที่รอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมาธิการมีข้อห่วงกังวลต่อการสร้างความเชื่อมั่นของประเทศไทยทั้งต่อประชาชนและประชาคมระหว่างประเทศ

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่าในระหว่างขยายกำหนดเวลาการมีผลใช้บังคับมาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติฯ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๑๗๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในระหว่างที่รอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ **คณะอนุกรรมาธิการมีข้อห่วงกังวลต่อการสร้างความเชื่อมั่นของประเทศไทย ทั้งต่อประชาชนและประชาคมระหว่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเตรียมความพร้อมการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ**

๒) จัดทำหนังสือข้อเสนอต่อแนวทางการบังคับใช้พระกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๖ ไปยังนายกรัฐมนตรี สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงยุติธรรมเพื่อพิจารณาดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง **โดยมีสาระสำคัญ คือ รัฐบาลต้องสร้างหลักประกันให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และประชาคมระหว่างประเทศด้วยการไม่ขยายกำหนดเวลาการบังคับใช้มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๕ ออกไปอีก เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่สำคัญในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ในระหว่างขยายวันบังคับใช้มาตราดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายควรกำหนดนโยบาย และมาตรการกำชับ ควบคุม และเฝ้าระวังผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด รอบคอบ ไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจเข้าข่ายฐานความผิดตามพระราชบัญญัติฯ**

(๑) **สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือแจ้งความคืบผลการดำเนินงานพระราชบัญญัติฯ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมาธิการและคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ โดยมีสาระสำคัญ** คือ สำนักงานอัยการสูงสุดได้สร้างหลักประกันความเชื่อมั่นให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมและประชาระหว่างประเทศเสมอมา จัดทำมาตรการรองรับและมีการความพร้อมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ โดยมีระเบียบและแนวทางปฏิบัติว่าด้วยการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีศูนย์ในส่วนกลางเป็นศูนย์กลางพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนารูปแบบ วิธีการและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ

(๒) **กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งความคืบหน้าผลการดำเนินงานพระราชบัญญัติฯ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมาธิการและคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ โดยมีสาระสำคัญ คือ** แจ้งแนวทางให้จังหวัดแจ้งทุกอำเภอดำเนินการจัดตั้ง “ศูนย์รับแจ้งการควบคุมตัวและดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ อำเภอ ... จังหวัด ...” และมอบหมายเวรเจ้าพนักงานผู้รับการแจ้งการควบคุมตัวฯ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อรองรับภารกิจตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการรับแจ้งการควบคุมตัวโดยทันที ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบดำเนินการจับและควบคุมตามมาตรา ๒๒ และดำเนินการจัดคำของบประมาณเพื่อจัดซื้อกล้องบันทึกภาพและเสียงในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามกฎหมาย

หนังสือข้อเสนอแนะต่อแนวทางการบังคับใช้พระราชกำหนด

หนังสือตอบกลับจากสำนักงานอัยการสูงสุด

หนังสือตอบกลับจากกระทรวงมหาดไทย

๒.๔ พิจารณาติดตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) ตามที่คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕ สำหรับประเด็นการกระทำทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย รายงานฯ ได้มีการประเมินสถานการณ์ว่า การบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ถือว่าเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญของรัฐในการปกป้องและแก้ไขปัญหาการกระทำทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความคืบหน้าการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฯ

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความคืบหน้าและมีการเพิ่มกลไกการทำงานตามพระราชบัญญัติฯ ทั้งการจัดทำกฎหมายลำดับรอง การจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การจัดซื้ออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง และการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบและเข้าใจถึงพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมาธิการและคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ที่ผ่านมา และ**มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ปัญหาการเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน และบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง**

๒) จัดทำหนังสือข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฯ ไปยังนากยกรัฐมนตรี และกระทรวงยุติธรรม พิจารณาดำเนินงานตามที่เห็นสมควร **โดยมีสาระสำคัญ คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฯ ควรมีการเตรียมความพร้อมโดยการเพิ่มกลไกการทำงานที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรค และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายควรมีการติดตามความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของหน่วยงาน รวมทั้งรัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย**

หนังสือข้อเสนอต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฯ ไปยังนายกรัฐมนตรี และกระทรวงยุติธรรม

<u>ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการจะติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป</u>

๓. พิจารณาศึกษา เรื่อง ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ และสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๑ <u>ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ</u>

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า ปัญหาผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อคนไทยที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้ ตามที่กฎหมายกำหนด

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาเรื่องดังกล่าวตั้งแต่ ปี ๒๕๖๒ ในเรื่อง “คนไทยตกสำรวจ” ต่อมาในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาปัญหาสถานะบุคคลและสัญชาติของกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย เนื่องจากเห็นว่ายังมีกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นคนไทยแต่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงสิทธิอันพึงมีตามที่กฎหมายกำหนดและตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานได้ และได้มีหนังสือเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน เรื่อง คนไทยตกสำรวจ คนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย ไปยังนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันมีความคืบหน้าการดำเนินการพัฒนาสถานะของกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทยตามลำดับ และสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มีการขยายมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๘ เพื่อขยายหลักเกณฑ์การกำหนดสถานะบุคคล ต่อผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน

๒) **หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นได้แจ้งความคืบหน้าการดำเนินการพัฒนาสถานะของกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย ดังนี้**

(๑) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการพัฒนาสถานะของกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย โดยได้มีการดำเนินการพิสูจน์และรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น จำนวน ๘,๐๑๗ ราย สำหรับคนไทยพลัดถิ่นที่ได้รับการแปลงสัญชาติเป็นไทยหรือได้สัญชาติไทย จำนวน ๓,๑๓๓ ราย

(๒) สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้มีหนังสือแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการพัฒนาสถานะของกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย โดยจัดประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือเกี่ยวกับการขยายมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ และที่ประชุมเห็นชอบในหลักการของ (ร่าง) หลักเกณฑ์การกำหนดสถานะบุคคล ต่อผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน

๓.๒ สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

คณะอนุกรรมาธิการได้มีการติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบางกลอยที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๖๔ มาอย่างต่อเนื่อง และเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญ มีความเชื่อมโยงกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประกอบกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดรองรับสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้

- ผลการดำเนินงาน

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเด็นปัญหาสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบางกลอยที่เกิดขึ้น นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาของกะเหรี่ยงบางกลอย และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และ **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ปัญหาสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว คือ ปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และเป็นประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้รัฐส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิในการดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดังเดิม**

๒) จัดทำหนังสือข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ไปยังนายกรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญ คือ ควรเร่งรัดการจัดทำกฎหมายลำดับรองตามที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว เพื่อเป็นกฎหมายที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ และเร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีผลใช้บังคับโดยเร็วเพื่อเป็นกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

๓.๓ พิจารณาติดตามความคืบหน้า เรื่อง ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ และสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

ตามที่คณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาศึกษา เรื่อง ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ และสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ มาอย่างต่อเนื่อง และได้มีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินงาน **ซึ่งมีความคืบหน้าที่สำคัญ ดังนี้**

๑) **<u>คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔</u>** ให้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้สถานะและสิทธิของบุคคลที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไทยและอาศัยอยู่มานาน ให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่มีความเกาะเกี่ยวกับประเทศไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยมีหลักการสำคัญ คือ ต้องเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย แต่ไม่เคยได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติตามมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลมาก่อน ไม่มีเอกสารประเทศต้นทางโดยให้กลุ่มบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน สามารถยื่นขอจัดทำทะเบียนประวัติได้ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และมี**ข้อดี คือ ได้สิทธิอาศัยในอยู่ในประเทศโดยชอบด้วยกฎหมาย และเมื่ออาศัยอยู่ครบ ๕ ปี จะได้รับใบถิ่นที่อยู่ และสามารถเข้าสู่ระบบการพัฒนาสัญชาติตามที่รัฐบาลมีนโยบายต่อไป ได้สิทธิรักษาพยาบาล และสิทธิการทำงาน**

๒) **กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศ เรื่อง ให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายและมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ แก่บุคคลที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไทยและอาศัยอยู่มานาน** เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ดังมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานปรากฏผังการพัฒนาสถานะของคนต่างด้าวในประเทศไทย

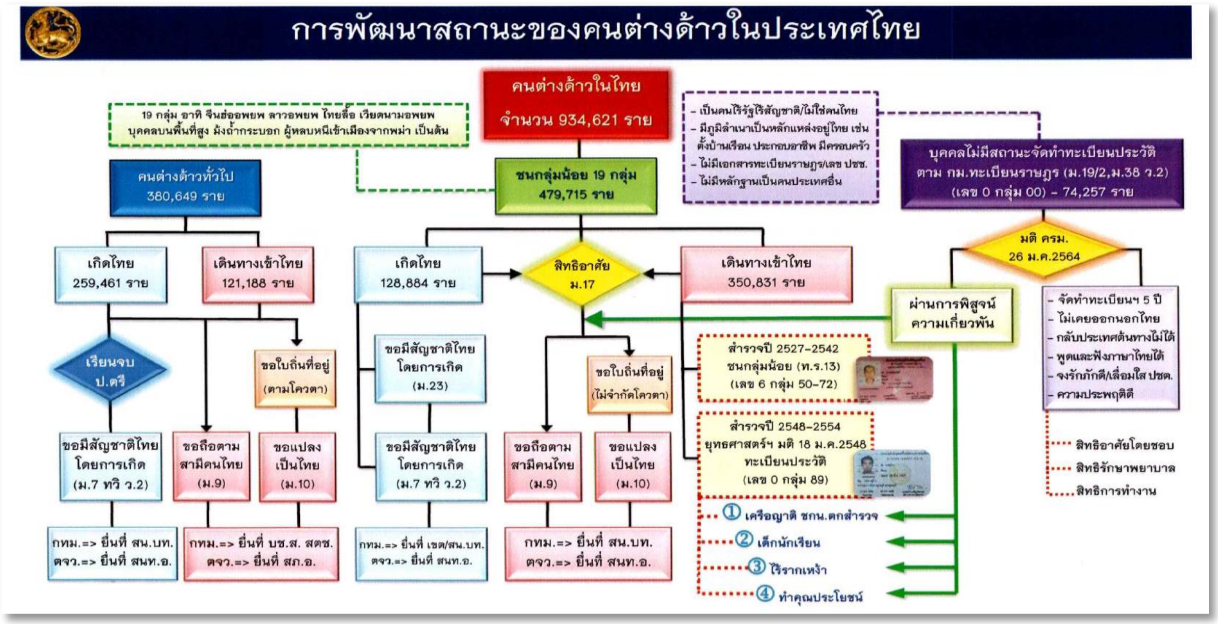

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายฯ

๓) **ปี ๒๕๖๖** คณะอนุกรรมาธิการได้เดินทางเข้าเยี่ยมเยือนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เพื่อหารือและติดตามความคืบหน้าต่อแนวทางการขับเคลื่อน **เรื่อง “การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์”** เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๖ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น และรับทราบปัญหาอุปสรรค ตลอดจนรับฟัง ความคิดเห็น ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการของรัฐได้โดยสะดวกและเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำและเกิดผลเป็นรูปธรรม รวมทั้งเพื่อส่งเสริมและผลักดันเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ **โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ**

(๑) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ได้กำหนดยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนชาติพันธุ์ ธำรงวิถีชีวิตบนฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่ผสานและปรับให้เข้ากับความรู้และบริบทสมัยใหม่และสร้างการมีส่วนร่วม

(๒) ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้รับสถานะทางกฎหมายหรือได้รับสัญชาติไทยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรได้มีการดำเนินงานเรื่องดังกล่าวในพื้นที่หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา ร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดทำเป็นพื้นที่ต้นแบบในชุมชนชาวมอแกน โดยใช้วิธีการทำผังเครือญาติการทำข้อมูลมานุษยวิทยา ซึ่งการดำเนินงานลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้การพิจารณาให้สัญชาติแก่กลุ่มชาติพันธุ์มีความรวดเร็วขึ้น เนื่องจากการจัดทำผังเครือญาติมีข้อมูลยืนยันตัวบุคคลได้ชัดเจน ดังนั้น จึงเห็นควรมีการสร้างกลไกให้นายอำเภอเกิดความเชื่อมั่นในการพิจารณาอนุมัติให้สัญชาติไทยแก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับสัญชาติต่อไป

(๓) ความคืบหน้าการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... พบปัญหาในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ คือ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับอคติที่หลายหน่วยงานยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และวัตถุประสงค์ของการมีกฎหมายฉบับดังกล่าว

(๔) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบางกลอย สามารถที่จะสะท้อนให้เห็นได้หลายปัญหา เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาที่อยู่อาศัย การบุกรุกพื้นที่ป่า การละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นต้น และเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ทั่วประเทศ ดังนั้น รัฐบาลควรที่จะต้องมีแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ทั่วประเทศอย่างจริงจัง

โดยคณะอนุกรรมาธิการจะนำข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ประกอบการพิจารณารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕ เพื่อติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานทั้งเรื่องศึกษา เรื่อง ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ และสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อนำข้อมูลจากการเชิญผู้แทนหน่วยงานมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไปวิเคราะห์ จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

รายงานสรุปการเดินทาง เรื่อง การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

๔. พิจารณาติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๔.๑ พิจารณาศึกษารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๒ ปี ๒๕๖๓ ปี ๒๕๖๔ และ ปี ๒๕๖๕ จึงส่งผลให้คณะอนุกรรมาธิการได้มีการติดตามสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕ **พบว่า** รัฐบาลได้ปรับลดพื้นที่ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพิ่มขึ้น และช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการพูดคุยสันติสุขและลดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ แต่ปี ๒๕๖๕ มีความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเพิ่มมากขึ้นจากปี ๒๕๖๔ และการขอตรวจเก็บ DNA จากประชาชนและเด็กในพื้นที่ยังคงเกิดขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยหรือเงื่อนไขนำไปสู่ความขัดแย้งในพื้นที่ รวมทั้งพบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่มีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน

๒) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ หน่วยงานของรัฐได้มีความคืบหน้าการดำเนินงาน โดยเพิ่มมาตรการคุ้มครองความปลอดภัย มีการทำความเข้าใจกับภาคประชาชน เพื่อลดแนวคิดการแบ่งเชื้อชาติ ศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งร่างกายและทรัพย์สิน และการทำงานร่วมกันเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและแก้ไขปัญหา เพื่อลดความหวาดระแวงระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะ ให้หน่วยงานควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึก วิเคราะห์ปัญหาตั้งแต่รากเหง้าของปัญหา เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาบรรลุเป้าหมายสู่สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี ๒๕๗๐ และควรมีการวิเคราะห์และประเมินผลในพื้นที่ที่มีการยกเลิกกฎหมายพิเศษว่า เหตุใดเมื่อมีการยกเลิกกฎหมายพิเศษแล้ว ยังเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว

๔.๒ พิจารณาศึกษา เรื่อง บุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการได้ลงพื้นที่ศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่อง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชนและการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการภาครัฐ” เมื่อวันที่ ๒ – ๓ ธันวาคม ๒๕๖๔ ได้รับทราบข้อมูลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเห็นว่ามีจำนวนค่อนข้างมาก และจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ส่งผลกระทบให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ อันควรได้รับจากรัฐทั้งสิทธิในการรักษาพยาบาล หรือสิทธิด้านเงินเยียวยาต่าง ๆ รวมทั้งเห็นว่าหากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีสิทธิได้รับสัญชาติไทยแต่ยังไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว อันสืบเนื่องมาจากการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่ล่าช้า อาจส่งผลให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไปกระทำการในทางอื่น ๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันอาจส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติม **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ** กลไกสำคัญที่จะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าวประสบผลสำเร็จ คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (.บต.ศอ) และคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) และการได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบาย การได้รับการสนับสนุนเชิงการจัดทำเป็นโครงการพิเศษและการได้รับการจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต่อไป

๒) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจาก ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ๑๐ ศูนย์นิติวิทยาศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาของกลุ่มบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยคณะอนุกรรมาธิการได้รับทราบข้อมูลว่า กรมการปกครอง ศอ.บต. และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ได้กำหนดแผนงานและงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว เพื่อให้การดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เห็นควรจัดทำหนังสือข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อน เรื่อง การแก้ไขปัญหาของกลุ่มบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปยังประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ในฐานะกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ **โดยมีสาระสำคัญ คือ ควรมีการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน หากการดำเนินงานแก้ไขปัญหามีความจำเป็นต้องตรวจพิสูจน์สารพันธุ์กรรม (DNA) ขอให้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานให้แก่หน่วยงาน**

หนังสือข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาของกลุ่มบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓) **คณะอนุกรรมาธิการได้ติดตามความคืบหน้าเรื่องดังกล่าว** จากการพิจารณาศึกษารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๔ **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ** ศอ.บต. มีความคืบหน้าการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว สามารถให้สถานะคนไทยโดยการตรวจพิสูจน์ DNA ได้จำนวน ๘๓๓ คน และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๙๗๐ คน รวมทั้งได้มีการดำเนินการ ณ เมืองโกตาบารู ประเทศมาเลเซีย สามารถให้สถานะคนไทย จำนวน ๑๔๑ คน และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๑๕ คน และนำข้อเสนอของคณะอนุกรรมาธิการไปพิจารณาดำเนินงาน ทั้งการทำงานร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เสนอแนวทางการแก้ปัญหาต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เพื่อได้รับทราบในเชิงนโยบาย และได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการพิสูจน์สัญชาติเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน

๔) **สำหรับปี ๒๕๖๖** จากการพิจารณาศึกษารายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๕ **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ** ศอ.บต. มีความคืบหน้าการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว และสามารถให้สถานะคนไทยได้จำนวนทั้งสิ้น ๒,๓๗๑ คน และมีการจัดทำโครงการในพระราชดำริดำเนินการให้สัญชาติไทยแก่กลุ่มชาติพันธุ์โอรัง อัสลี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่างชายแดนประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย รวมทั้งมีการจัดทำกลไกพิเศษขึ้น เป็นรูปแบบของคณะกรรมการและคณะทำงาน สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์จะอาศัยอยู่ในนิคมสร้างตนเองในพื้นที่

๕) จังหวัดภาคใต้

๔.๓ พิจารณาติดตามการจัดกิจกรรมประชามติจำลอง สอบถามความเห็นสิทธิการกำหนดชะตากรรมตนเองขององค์กรขบวนนักศึกษาแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ องค์กรขบวนนักศึกษาแห่งชาติจัดกิจกรรมประชามติจำลอง สอบถามความเห็นสิทธิการกำหนดชะตากรรมตนเองได้มีการจำลองการทำประชามติสอบถามความเห็นสิทธิการกำหนดชะตากรรมตนเอง (the right of self- determination) โดยข้อความในบัตรแสดงความเห็นประชามติจำลองมีคำถามว่า “คุณเห็นด้วยกับสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเองหรือไม่ ที่จะให้ประชาชนปาตานีสามารถออกเสียงประชามติแยกตัวเป็นเอกราชได้อย่างถูกกฎหมาย” ซึ่งประเด็นดังกล่าวสังคมได้ให้ความสนใจ และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง และคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มอบหมายคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาประเด็นดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์ประสานข่าวกรองแห่งชาติ และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ มาหารือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงการจัดกิจกรรมดังกล่าว **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ** หน่วยงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดังกล่าวและได้เสนอไปยังนายกรัฐมนตรีพิจารณาใน ๒ ส่วน คือ

(๑) สำหรับการดำเนินการเฉพาะหน้าเป็นรายกรณี โดยมีหลักการสำคัญที่จะต้องให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักเพียงพอ ที่จะนำไปสู่การดำเนินคดีตามกฎหมายกับกลุ่มที่ก่อความไม่สงบในพื้นที่ โดยมอบหมายกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า สำนักงานอัยการสูงสุด และกระทรวงยุติธรรม ดำเนินการร่วมกัน

(๒) มาตรการระยะยาว คือ การใช้เวทีการพูดคุยสันติสุข เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือสาธารณะ ภายใต้แนวทางที่มีความเห็นชอบร่วมกันกับผู้เห็นต่างจากรัฐ ซึ่งภาคประชาสังคมก็เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว

๒) โดยคณะอนุกรรมาธิการจะประสานส่งผ่านข้อพิจารณา ข้อเสนอแนะและความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ตระหนักและนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแนวทางดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับความมั่นคงของรัฐ

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการจะติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้เข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในการดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัย

๕. พิจารณาติดตามการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ และการจัดทำ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาติดตามผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และแนวทางการจัดทำ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน

- ผลการดำเนินงาน

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และคณะที่ปรึกษาติดตามประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชน และยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ มาหารือ และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัดของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ แผนการดำเนินงานตาม (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ** การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ ๔ มีทั้งด้านการอภิปรายและการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทั้งกระบวนการเก็บแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มต่าง ๆ ทำให้พบประเด็นที่จะทำให้การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ ๕ ประสบความสำเร็จตามผลสัมฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ และอาจต้องกลับมาพิจารณาประเด็นปัญหาว่าการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนฯ เช่น บางหน่วยงานไม่ได้เป็นโครงการที่มีงบประมาณในการขับเคลื่อนโดยเฉพาะ และโดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานตามภารกิจหลักของหน่วยงาน **ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฯ ของหน่วยงานจะเป็นลักษณะการนำงานด้านสิทธิมนุษยชนไปรวมเข้ากับภารกิจงานหลักของหน่วยงาน หรือบางหน่วยงานมีความพยายามที่จะรายงานให้ตรงกับแผนสิทธิมนุษยชนฯ ที่กำหนดไว้ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้มีการขับเคลื่อนตามแผนสิทธิมนุษยชนฯ อย่างเต็มศักยภาพ**

๒) **คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า** สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ ๕ คือ การทำให้แผนสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับ ๕ แล้ว ควรมีการสื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบสิ่งที่ประชาชน

จะได้รับจากแผนฉบับดังกล่าว และเพื่อให้แผนได้รับการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดลำดับความสำคัญในการเร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งกระทรวงยุติธรรมควรสร้างการรับรู้ และตระหนักรู้ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และองค์กรภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานดังกล่าวร่วมกัน

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการจะได้ติดตามการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นระยะต่อไป

๖. พิจารณาศึกษา เรื่อง การขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม

คณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และติดตามความก้าวหน้าในกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการพิจารณาติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การตราและการปรับปรุงกฎหมาย พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน เช่น กฎหมายด้านนิติวิทยาศาสตร์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทาให้บุคคลสูญหาย กฎหมายว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยาน กฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันการกระทาผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ตลอดจนการปฏิรูประบบการลดโทษผู้กระทาความผิด

โดยเชิญหน่วยงานที่รับผิดชอบมาหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และได้มีข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนและผลักดันกฎหมายดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีการเร่งรัดและผลักดันกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเป็นกลไกในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็ว สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ประชาชนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และลดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) ปี ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการได้เดินทางเข้าเยี่ยมเยือนสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เพื่อประชุมหารือกับผู้บริหารสานักงานกิจการยุติธรรม **เรื่อง “ติดตามความก้าวหน้า พัฒนาการต่อกระบวนการยุติธรรม และหลักประกันความปลอดภัยของสังคม”** เนื่องจากเห็นว่า สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนานโยบายและการพัฒนากระบวนการยุติธรรมการศึกษา วิจัย ประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม มีทิศทางการดำเนินงานที่สามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

โดยการหารือเรื่องดังกล่าว ได้ข้อสรุปดังนี้

(๑) ติดตามความคืบหน้า เร่งรัดการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๒) พัฒนาความรู้ของบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายที่จัดทำขึ้นใหม่หรือที่แก้ไขปรับปรุง

(๓) ส่งเสริมบทบาทของสำนักงานกิจการยุติธรรมให้สามารถทำหน้าที่เชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ สนับสนุนการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม โดยกลไกภายในกระทรวงยุติธรรมและกลไกภายนอกกระทรวง

(๔) สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการอำนวยความยุติธรรมระหว่างกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด

(๕) สร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือเพื่อยกระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างความยุติธรรมให้เข้มแข็งในสังคมไทย

๒) คณะอนุกรรมาธิการได้จัดทำหนังสือข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง **โดยมีสาระสำคัญ คือ เร่งรัด ผลักดัน และพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงยุติธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้ให้การรับรอง ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ของบุคลากร ในข้อกฎหมายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมบทบาทของสำนักงานกิจการยุติธรรม ให้สามารถทำหน้าที่เชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมของประเทศ**

รายงานสรุปการเดินทาง เรื่อง “ติดตามความก้าวหน้าพัฒนาการต่อกระบวนการยุติธรรม

หนังสือข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมไปยังกระทรวงยุติธรรม

๗. การพิจารณาศึกษาประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

คณะอนุกรรมาธิการเห็นถึงความสำคัญที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ จึงมีผลผูกพันตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา จึงได้มีการศึกษาประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี

๗.๑ พิจารณารายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณารายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตามกระบวนการ UPR รอบที่ ๓ เนื่องจากประธานรัฐสภาได้มีดำริให้ส่งรายงานดังกล่าวมายังคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ เพื่อพิจารณาติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการของประเทศไทยและพบว่าประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะจากประเทศสมาชิกต่าง ๆ ๒๑๘ ข้อ จากข้อเสนอแนะทั้งหมด ๒๗๘ ข้อ มาปฏิบัติ พร้อมทั้งให้คำมั่นโดยสมัครใจเพิ่มเติมอีก ๘ ข้อ

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล และมูลนิธิวัฒนเสรี มาร่วมหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นประเด็นสาระสำคัญ ความก้าวหน้า ความท้าทาย ปัญหาและอุปสรรค ของรายงาน UPR รอบที่ ๓ และประเด็นข้อเสนอแนะของประเทศสมาชิกคณะทำงาน UPR คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHRC)

โดยคณะอนุกรรมาธิการได้รับทราบความคืบหน้า ความท้าทาย และปัญหาอุปสรรคด้านสิทธิมนุษยชนในมุมมองของกระบวนการ UPR และเห็นว่าเวทีของกระบวนการ UPR เป็นกลไกที่มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมสถานะของประเทศไทยการยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศที่จะมีต่อประเทศไทยในอนาคต

๒) คณะอนุกรรมาธิการจัดทำหนังสือ เรื่อง ข้อเสนอแนะต่อรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามกระบวนการ UPR รอบที่ ๓ ไปยังนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาดำเนินการทั้งข้อเสนอระดับนโยบายและระดับปฏิบัติต่อไป และจัดทำหนังสือรายงานความคืบหน้าเรื่องดังกล่าวไปยังประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา เพื่อทราบ **โดยมีสาระสำคัญ คือ รัฐบาลควรพิจารณานำข้อเสนอแนะจากประเทศสมาชิกไปสู่การปฏิบัติภายในประเทศตามที่รัฐบาลไทยได้ตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจไว้ รัฐบาลควรมอบหมายให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดให้มียุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในแต่ละประเด็นให้ครบถ้วน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยใช้กลไกประสานงานระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและภาคประชาสังคม**

๓) **สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือมายังคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ว่า** นายกรัฐมนตรีได้บัญชาให้ส่งหนังสือฉบับดังกล่าวไปยังกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทราบเพื่อเป็นข้อมูล

ทั้งนี้คณะอนุกรรมาธิการจะติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพ ซึ่งจะเป็นภารกิจเพิ่มเติมในการช่วยให้การดำเนินงานของภาครัฐและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ทั้งภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ภาคเอกชน เกิดการยอมรับและได้รับการยกระดับสถานะของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

หนังสือข้อเสนอต่อรายงาน UPR รอบที่ ๓ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หนังสือตอบกลับข้อเสนอต่อรายงาน UPR รอบที่ ๓

๗.๒ พิจารณาติดตามความคืบหน้าสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และควรมีการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวทั้งสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี และยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติ ในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายหรือการจัดทำกฎหมายเพิ่มเติมให้สอดรับกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มาร่วมหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นประเด็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี กลไกในระดับรัฐบาลที่มีหน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินงานตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ การประเมินความสำเร็จต่อการดำเนินงาน และกฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี การให้สัตยาบัน รวมทั้งกฎหมายที่ประเทศไทยจะต้องจัดทำเพื่อรองรับตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ประเด็นสิทธิมนุษยชน กระทรวงยุติธรรมต้องสร้างสมดุลระหว่างสิ่งที่เป็นแรงกดดันระหว่างประเทศและแรงกดดันภายในประเทศ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและเดินหน้าไปด้วยกันได้ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีความสำคัญต่อเรื่องของการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในกลุ่มบุคคลเฉพาะ การทำงานเชิงรุกในพื้นที่เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้บทบาทการทำงานเชิงรุกของกระทรวงสามารถเดินหน้าต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ**

๒) จัดทำหนังสือ เรื่อง ข้อเสนอแนะต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีไปยังกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ **โดยมีสาระสำคัญ คือ การดำเนินงานตามอนุสัญญา ควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน หรือ Action Plan มีกลไกในการติดตามความคืบหน้าผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบปัญหาในการดำเนินงานและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และเพื่อให้การดำเนินงานตามอนุสัญญาเป็นไปตามเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ และควรมีการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาแต่ละฉบับที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง ให้สอดคล้องกับหลักการและมาตรฐานของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่กำหนดไว้**

ข้อเสนอแนะต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนฯ ไปยังกระทรวงยุติธรรม

ข้อเสนอแนะต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนฯ ไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ

๗.๓ พิจารณาศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิต

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษา และติดตามความคืบหน้าแนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย สืบเนื่องจากกรรมาธิการประจำคณะกรรมาธิการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านโทษประหาร และคณะ ได้เข้าพบกับคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ เพื่อหารือเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยคณะกรรมาธิการเห็นว่าควรต้องมีการศึกษาเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมประกอบการชี้แจงต่อองค์กรระหว่างประเทศที่มีการติดตามเรื่องดังกล่าว และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินงานของวุฒิสภาต่อไป

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม มาหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในมิติด้านต่างประเทศในเรื่องโทษประหารชีวิต และแรงกดดันในเรื่องดังกล่าวต่อประเทศไทย **มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ**

- ประเทศไทยไม่มีพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่จะต้องยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติกา ICCPR แต่ในทางปฏิบัติมีการดำเนินการเป็นไปในแนวทางที่จะให้มีการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเป็นขั้นตอน โดยคำนึงถึงความสมดุลทั้งในเชิงนโยบาย การเตรียมความพร้อมในการปรับปรุงปฏิรูประบบกระบวนการยุติธรรม และขั้นตอนกระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้และความพร้อมให้แก่ประชาชน โดยประเทศไทยมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมกับทุกฝ่ายที่จะหารือในเรื่องดังกล่าวอย่างตรงไปตรงมา และรับฟังแนวปฏิบัติที่ดีหรือประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบในการปรับปรุงกระบวนการต่อไป

- สำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ซึ่งจะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๓ ระยะ กล่าวคือ ระยะที่ ๑ เป็นเรื่องการปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทที่มีประหารชีวิตสถานเดียวเป็นอัตราขั้นสูงสุด เพื่อให้ผู้พิพากษามีทางเลือกได้ ระยะที่ ๒ เป็นเรื่องระยะยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิดที่ไม่เกี่ยวกับชีวิต และระยะที่ ๓ จะเป็นการยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่เหลือทั้งหมด ปัจจุบันการดำเนินงานของสำนักงานกิจการยุติธรรมยังอยู่ในช่วงของระยะที่ ๑

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะว่า สำนักงานกิจการยุติธรรมควรดำเนินการขับเคลื่อน เรื่อง “โทษประหารชีวิต" อย่างต่อเนื่องตามวิธีการและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ตามแผนการดำเนินการต่อไป

ประมวลภาพการประชุมคณะอนุกรรมาธิการ

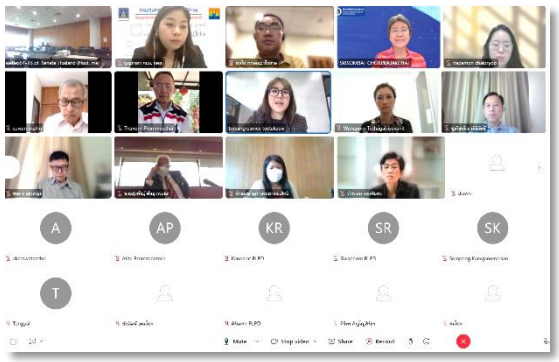

การเดินทางไปศึกษาดูงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน **จำนวน ๒ ครั้ง** สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. **เดินทางเข้าเยี่ยมเยือน สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อน เรื่อง “ติดตามความก้าวหน้า พัฒนาการต่อกระบวนการยุติธรรม และหลักประกันความปลอดภัยของสังคม” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕** เพื่อสอดรับกับการพิจารณาศึกษา เรื่อง การขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม

คณะอนุกรรมาธิการเดินทางเยี่ยมเยือนและประชุมหารือกับผู้บริหารสำนักงานกิจการยุติธรรม เรื่อง “ติดตามความก้าวหน้า พัฒนาการต่อกระบวนการยุติธรรม และหลักประกันความปลอดภัยของสังคม” โดยมีวัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษา แลกเปลี่ยนข้อมูล และรับทราบปัญหาอุปสรรค ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อน เรื่อง “ติดตามความก้าวหน้า พัฒนาการต่อกระบวนการยุติธรรมและหลักประกันความปลอดภัยของสังคม” ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม

๒) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นข้อสรุปพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อน เรื่อง “ติดตามความก้าวหน้า พัฒนาการต่อกระบวนการยุติธรรมและหลักประกันความปลอดภัยของสังคม” เสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. เดินทางเข้าเยี่ยมเยือนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เพื่อหารือและติดตามความคืบหน้าต่อแนวทางการขับเคลื่อน เรื่อง “การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์” วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๖ เพื่อสอดรับกับการพิจารณาศึกษา เรื่องผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ/คนไร้รัฐไร้สัญชาติ และสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

คณะอนุกรรมาธิการเดินทางเยี่ยมเยือนและประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เรื่อง “การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑) เพื่อศึกษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น และรับทราบปัญหาอุปสรรค ตลอดจนรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์” ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการของรัฐได้โดยสะดวกและเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และเกิดผลเป็นรูปธรรม

๒) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา คุ้มครองและส่งเสริมสถานะบุคคลและสัญชาติของคนไร้รัฐไร้สัญชาติ และส่งเสริมและผลักดันเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นข้อสรุปพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อน เรื่อง “การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์” เสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

การจัดเสวนา/สัมมนา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ได้มีการจัดเสวนา/สัมมนา **จำนวน ๑ ครั้ง คือ**

คณะอนุกรรมาธิการได้ร่วมกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จัดเสวนา เรื่อง “การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน เพื่อสังคมเป็นธรรมอย่างยั่งยืน” ในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๖๖ (Thailand Research Expo 2023) เมื่อวันพุธที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ โดยมีกรอบแนวทางการเสวนา คือ การสร้างงานวิจัย - นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน การอำนวยความยุติธรรมและการสร้างสังคมเป็นธรรม และนำไปสู่การยกระดับความสำคัญการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนโดยมีข้อเสนอแนะสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การพัฒนาและขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน ควรพิจารณาถึงรากเหง้าของปัญหา นำเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และแนวคิดการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความยั่งยืน (ESG) เข้ามามีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายประชาชนเป็นศูนย์กลาง

๒. ปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากต้นทางถึงปลายทาง ควรมีการศึกษาวิจัยถึงรากเหง้าของปัญหาทั้งระบบ เพื่อให้ทราบปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ โดยการศึกษาวิจัยควรมีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหรือหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถมองเห็นปัญหาทั้งหมด ในเบื้องต้นเห็นควรมอบหมายสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการพัฒนานโยบายและการพัฒนากระบวนการยุติธรรม เป็นผู้ทำงานวิจัยในเรื่องดังกล่าว

๓. ประเด็นเรื่องศพนิรนามและการชันสูตรศพ ควรมีการศึกษาวิจัยถึงวิธีการ และแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำและปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี

โดยคณะอนุกรรมาธิการเห็นควรส่งรายงานสรุปการเสวนาดังกล่าวไปยัง สำนักงานวิจัยแห่งชาติ วิทยากร และหน่วยงานที่ได้เข้าร่วมการเสวนาในวันดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินงาน

รายงานสรุปการเสวนา เรื่องการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน เพื่อสังคมเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ คณะอนุกรรมาธิการกำหนดแผนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ไว้ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษา เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยวิธีการ

๑) การร่วมหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบความคืบหน้าปัญหา อุปสรรค การดำเนินการแก้ไขปัญหาสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๒) เดินทางเข้าเยี่ยมเยือนกระทรวงยุติธรรม เพื่อติดตามความคืบหน้าและหารือแนวทางการขับเคลื่อนและส่งเสริมสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

๒. พิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยวิธีการ

- เดินทางเข้าเยี่ยมเยือนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อหารือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

๓. พิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาสถานะและสัญชาติบุคคล โดยวิธีการ

๑) การร่วมหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบความคืบหน้าปัญหา อุปสรรค การดำเนินการแก้ไขปัญหาการพัฒนาสถานะและสัญชาติบุคคล

๒) จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการพัฒนาสถานะและสัญชาติบุคคลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. พิจารณาศึกษา เรื่อง สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยวิธีการ

๑) เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามความคืบหน้า โดยการร่วมหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานปฏิบัติ

๒) จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการพัฒนาสถานะและสัญชาติบุคคลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕. พิจารณาศึกษา เรื่อง ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยวิธีการ

๑) เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นทั้งหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบและภาคีเครือข่ายที่ร่วมขับเคลื่อน เรื่อง ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

๒) เชิญผู้แทนจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบแผนจัดทำปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) มาร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและแนวทางการขับเคลื่อนแผนดังกล่าวในระยะต่อไป

๓) ลงพื้นที่ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบการขับเคลื่อน เรื่อง ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

๖. พิจารณาศึกษา เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๑) ร่างพระราชบัญญัติขจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล พ.ศ. ....

๒) ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ....

๓) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

๔) กฎหมายว่าด้วยนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

(๑) ร่างพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๒) ร่างพระราชบัญญัติระบบนิติวิทยาศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. ....

(๓) ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลสารพันธุกรรมของผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้

****

คณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ

สรุปผลการดำเนินงาน

สรุปผลการดำเนินงานช่วงตุลาคม ๒๕๖๕ – กันยายน ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ ได้มีการพิจารณาศึกษาประเด็นเกี่ยวกับด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ จำนวน ๑๓ เรื่อง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. พิจารณากรณีการนำเสนอข่าวเหตุการณ์คนร้ายก่อเหตุกราดยิงและใช้อาวุธเข้าทำร้ายครูและเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) และผู้แทนจากผู้บัญชาการตำรวจนครบาล มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการกำกับดูแลและดำเนินการตักเตือนหรือลงโทษกับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งมาตรการดำเนินการต่อผู้ประกอบกิจการที่กระทำผิดครั้งแรกและผู้ที่กระทำผิดซ้ำในการนำเสนอข่าวและเผยแพร่ภาพเหตุการณ์ความรุนแรงที่ไม่เหมาะสม

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะไปยัง กสทช. ดังนี้

๑) ควรพิจารณาการบังคับใช้บทกำหนดโทษขั้นเด็ดขาด คือ การพักใช้ใบอนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เนื่องจากเพื่อให้สถานีโทรทัศน์เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดดังกล่าว

๒) ควรนำสถิติการกระทำความผิดซ้ำของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับทราบว่ามีสถานีโทรทัศน์ช่องใดบ้างที่มีการกระทำความผิดซ้ำบ่อยครั้ง เนื่องจากอาจจำเป็นต้องมีการพิจารณาบังคับใช้โทษขั้นเด็ดขาดอย่างจริงจัง

๒. พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ และประจำปี ๒๕๖๕ ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

ด้วยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ได้มีหนังสือเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ และประจำปี ๒๕๖๕ ของ ส.ส.ท. ต่อวุฒิสภา เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และประธานวุฒิสภาได้มีดำริมอบหมายให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา พิจารณารายงานฉบับดังกล่าว โดยคณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการเป็นผู้พิจารณาศึกษาตามลำดับ

- ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานผลการศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ และประจำปี ๒๕๖๕ ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

๓. พิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน (Code of Conduct) ในการทำข่าวเดินขบวนหรือเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้วยที่ประชุมคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการหารือเกี่ยวกับการติดตามสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองที่เกิดขึ้น ช่วงระหว่างวันที่ ๑๖ – ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก (APEC ๒๐๒๒) โดยในช่วงวันดังกล่าวได้มีกลุ่มคนออกมาเคลื่อนไหวการชุมนุมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และได้มีสื่อมวลชนและบุคคลที่แอบอ้างตนเองว่าเป็นสื่อมวลชน ได้มีการถ่ายทอดสดและเผยแพร่ภาพเหตุการณ์ความรุนแรงในช่องทางต่าง ๆ คณะกรรมาธิการจึงเห็นว่า จากกรณีที่เกิดขึ้น การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนได้มีหลักปฏิบัติในการทำข่าวในสถานการณ์การชุมนุมอย่างไร และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือไม่ จึงได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการเป็นผู้พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยคณะอนุกรรมาธิการได้เชิญนายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ/จรรยาบรรณ (Code of Conduct) ในการทำงานของสื่อมวลชน (Code of Conduct) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ และได้เชิญผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการในวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๖

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) กรณีที่สื่อมวลชนที่เข้าไปทำข่าวในสถานการณ์การชุมนุมต่าง ๆ สื่อมวลชนจะต้องรายงานข่าวด้วยความเป็นกลาง และจะต้องไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวหรือไม่ใส่อารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งจะต้องไม่ปลุกเร้า ยุยง และสร้างความรู้สึกเกลียดชังในการรายงานข่าวนั้น ๆ

๒) ก่อนการเข้าไปทำข่าวสถานการณ์การชุมนุมต่าง ๆ องค์กรสื่อจะต้องไปทำความเข้าใจและทำข้อตกลงร่วมกับตำรวจนครบาลเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของตำรวจในการสลายการชุมนุมหรือการควบคุมฝูงชน รวมทั้งหลักวิธีที่จะป้องกันบุคคลที่เกิดข้อสงสัย ทั้งนี้ สื่อมวลชนที่เข้าไปทำข่าวจะต้องมีปลอกแขนเพื่อยืนยันบุคคลว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีต้นสังกัดรับรอง และสามารถตามตัวได้

๔. พิจารณาศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยคณะอนุกรรมาธิการได้ศึกษาพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นรายมาตราแล้ว

- ผลการดำเนินงาน

๑. เห็นควรให้มีการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นในมาตรา ๑๐ การแบ่งประเภทของใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารในชุมชนเพื่อบริบทเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป” ในวันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖ และวันศุกร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖

๒. ภายหลังจากการสัมมนารับฟังความคิดเห็น เรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารในชุมชนเพื่อบริบทเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป” ที่ประชุมได้มีมติเห็นควรให้มีการศึกษา เรื่อง สิทธิในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเห็นว่า ควรให้มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ จังหวัดระยอง ทั้งนี้ ที่ประชุมจะมีการพิจารณาในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

๕. การให้ความเห็นต่อรายงานการพิจารณาศึกษาการปรับรวมกฎหมายจำนวน ๓ ฉบับ

ด้วยคณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและการโทรคมนาคม ได้มีการพิจารณาศึกษาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับรวมกฎหมาย จำนวน ๓ ฉบับ คือ

(๑) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

(๓) พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการปรับรวมกฎหมาย จำนวน ๓ ฉบับ เพื่อจัดทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการมีความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรายงานการพิจารณาศึกษาการปรับรวมกฎหมายจำนวน ๓ ฉบับ นำส่งไปยังคณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและการโทรคมนาคม วุฒิสภา แล้ว

๖. พิจารณาศึกษาปัญหาจริยธรรมของสื่อมวลชน ประเด็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ที่อาจเป็นการชี้นำสังคมในทิศทางที่ไม่เหมาะสม

ด้วยคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้พิจารณาติดตามปัญหาการค้าลอตเตอรี่ออนไลน์ พบว่า มีบริษัทบางแห่งที่ค้าลอตเตอรี่ออนไลน์ได้ขายเกินราคาบนแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการหลอกลวงประชาชนและอาจเป็นการส่งเสริมหรือชี้นำสังคมในทิศทางที่ไม่เหมาะสม และยังคงปรากฏมีสื่อบางสำนักนำเสนอเนื้อหาของการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมาธิการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ เป็นผู้ศึกษาและให้ความเห็นต่อเรื่องดังกล่าว

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้นำเสนอผลการศึกษาต่อเรื่องดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ โดยที่ประชุมคณะกรรมาธิการมีมติเห็นชอบตามผลการศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการ

๗. พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ....

ด้วยคณะอนุกรรมาธิการได้มีการศึกษาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... ซึ่งเป็นกฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และต่อมาประธานรัฐสภาได้กำหนดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เพื่อพิจารณาวาระร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) ดังนั้น ประธานคณะอนุกรรมาธิการจึงได้นำร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เพื่อขอรับฟังความคิดเห็นจากที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการ เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการอภิปรายในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาดังกล่าว

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้จัดทำเอกสารผลการศึกษาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว

๘. พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรม กรณีนายสนธิ ลิ้มทองกุล ถูกฟ้องหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ จากกรณีการกล่าวพาดพิงถึงนายแทนไท ณรงค์กูล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท ไททัน แคปปิตอล กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด

ด้วยได้มีผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือมายังประธานคณะอนุกรรมาธิการ เพื่อร้องเรียนขอความเป็นธรรม กรณีนายสนธิ ลิ้มทองกุล ถูกฟ้องหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ จากกรณีการกล่าวพาดพิงถึงนายแทนไท ณรงค์กูล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท ไททัน แคปปิตอล กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด โดยคณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาแล้ว พบว่า สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติได้มีการนำกรณีข้างต้นมาเป็นกรณีศึกษาปัญหาสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงเห็นว่า ควรให้มีการจัดเสวนาเรื่องดังกล่าวร่วมกับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

- ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการมีมติเห็นชอบให้มีการจัดเสวนา เรื่อง “เสรีภาพสื่อมวลชนกับกระบวนการยุติธรรม” ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สื่อมวลชน

มีองค์ความรู้ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน และเพื่อเป็นแนวทางในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

๙. พิจารณาศึกษาประเด็นสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนจากกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาคดีนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ ซึ่งถูกผู้อำนวยการเลือกตั้งนครนายกห้ามมิให้สมัคร เนื่องจากเป็นผู้ถือหุ้นสื่อ

ด้วยที่ประชุมคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๖ เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ที่ประชุมคณะกรรมาธิการได้หารือประเด็นสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนจากกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาคดีนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ ซึ่งถูกผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนครนายก ห้ามมิให้สมัคร เนื่องจากเป็นผู้ถือหุ้นสื่อ ที่ประชุมเห็นว่า จากคำพิพากษาคดีนี้ศาลฎีกาพิพากษาว่าการถือหุ้นของนายชาญชัยฯ ไม่สามารถมีอิทธิพลครอบงำใด ๆ ต่อสื่อมวลชนที่ตนเองถือหุ้นอยู่ได้ ดังนั้น จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะเป็นผู้พิจารณาศึกษาต่อเรื่องดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

เห็นควรให้มีการจัดสัมมนา เรื่อง การครอบงำสื่อภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการจะมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ และรายละเอียดในการสัมมนาดังกล่าวต่อไป

๑๐. พิจารณาศึกษา เรื่อง “สื่อมวลชนในภูมิทัศน์สื่อใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐”

คณะอนุกรรมาธิการได้ศึกษาจากกรณีที่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารนำไปสู่การขับเคลื่อนโลกสู่สภาพแวดล้อมและบริบทใหม่ ๆ และส่งผลกระทบต่อทุกภาคอุตสาหกรรม ไม่เว้นแม้แต่ธุรกิจสื่อทั้งสื่อดั้งเดิมหรือสื่อเก่า และสื่อใหม่หรือสื่อดิจิทัล การเติบโตอย่างรวดเร็วของสื่อใหม่ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ปรับตัวเพื่อใช้ประโยชน์จากการนำมาของสื่อใหม่เหล่านั้น เป็นผลให้กระบวนการผลิตเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการทำงานของผู้ทำหน้าที่สื่อมวลชนได้เปลี่ยนแปลงไป แม้กระทั่งการให้คำนิยามให้กับผู้ทำหน้าที่สื่อมวลชนในบริบทของภูมิทัศน์สื่อใหม่กลายเป็นสิ่งที่มีความคลุมเครือและไม่ชัดเจน เนื่องจากปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีการสื่อสารช่วยให้ประชาชนคนธรรมดาทั่วไปสามารถเป็นผู้ผลิตเนื้อหาสื่อได้ง่าย และยังสามารถสร้างอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้ติดตามหรือผู้อ่าน/ผู้ชม/ผู้ฟังรายการได้ โดยที่อาจไม่ต้องสังกัดอยู่ภายใต้องค์กรสื่อใด ๆ ทั้งสิ้น

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

เห็นควรให้มีการจัดสัมมนา เรื่อง สื่อมวลชนในภูมิทัศน์สื่อใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ในวันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖

๑๑. การรับฟังความคิดเห็นจากอนุกรรมาธิการ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการจากกรณีที่ปรากฏข่าว ทรูวิชั่นส์ (TrueVisions) ตัดสัญญาณภาพรายการสัมภาษณ์นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ พรรคก้าวไกล จนนำไปสู่การตั้งคำถามว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่

ตามที่ปรากฏข่าวว่า นักข่าวจากสำนักข่าว BBC ได้โพสข้อความผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (ทวิตเตอร์) ว่า ทรูวิชั่นส์ (TrueVisions) ตัดสัญญาณภาพรายการสัมภาษณ์นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ พรรคก้าวไกล โดยเนื้อหาบางส่วนมาจากการสัมภาษณ์ของนักข่าวจาก BBC ที่ได้สัมภาษณ์นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ หลังจากวันเลือกตั้งผ่านพ้นมาแล้ว เช่น การถามเกี่ยวกับนโยบายของพรรคก้าวไกลที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ เป็นต้น จนนำไปสู่การตั้งคำถามในสังคมว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑. คณะอนุกรรมาธิการได้นำเสนอผลการศึกษาต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ดังนี้

๑) จากการศึกษาข้อเท็จจริงต่อเรื่องดังกล่าวเกี่ยวกับสาเหตุที่ทรูวิชั่นส์ (TrueVisions) ตัดสัญญาณภาพรายการสัมภาษณ์ตามที่ปรากฏข่าวข้างต้น พบว่า การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายขององค์กร และดำเนินการไปตามกฎหมายที่บังคับใช้ในประเทศไทยทุกประการ ซึ่งก่อนการตัดสินใจตัดสัญญาณภาพรายการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้บริหารองค์กรได้พิจารณาอย่างรอบคอบและรอบด้านแล้ว

๒) การตัดสัญญาณภาพรายการสัมภาษณ์นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ พรรคก้าวไกล นั้น เห็นว่า เป็นสิทธิและอำนาจของทรูวิชั่นส์ (TrueVisions) ที่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวองค์กรอาจคำนึงถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

๒. คณะอนุกรรมาธิการได้นำส่งหนังสือข้อเสนอแนะไปยังกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกรมประชาสัมพันธ์แล้ว ว่า **การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชน “ต้องคำนึงถึงกฎหมายและธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นในราชอาณาจักรไทย”**

๑๒. การพิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงาน กสทช. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ประจำปี ๒๕๖๕

ด้วยประธานวุฒิสภาได้มีดำริเห็นสมควรให้มีการเผยแพร่รายงานผลการปฏิบัติงาน กสทช. ประจำปี ๒๕๖๕ และรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ประจำปี ๒๕๖๕ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาได้พิจารณาศึกษาเป็นการล่วงหน้า และประธานวุฒิสภาได้เห็นชอบให้คณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณาศึกษาและให้ความเห็นหรือข้อสังเกตต่อรายงานทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๖ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ได้รับทราบรายงานฉบับดังกล่าว และมีมติเห็นควรมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ และคณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นผู้ศึกษาและให้ความเห็นต่อรายงานทั้ง ๒ ฉบับข้างต้น

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้นำส่งความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรายงานทั้ง ๒ ฉบับ ดังกล่าว ไปยังคณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา แล้ว

๑๓. การพิจารณาศึกษาร่างประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ด้วยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะต่อร่างประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑๘) (๒๔) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๓๙ ประกอบมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะอนุกรรมาธิการจึงได้นำร่างประกาศฯ ดังกล่าว มาศึกษาเพื่อให้มีความเห็นและข้อเสนอแนะ นำส่งไปยัง กสทช. เพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะต่อไป

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้นำส่งผลการศึกษาร่างประกาศฯ ดังกล่าว ไปยังสำนักงาน กสทช. แล้ว

ประมวลภาพการประชุมคณะอนุกรรมาธิการ

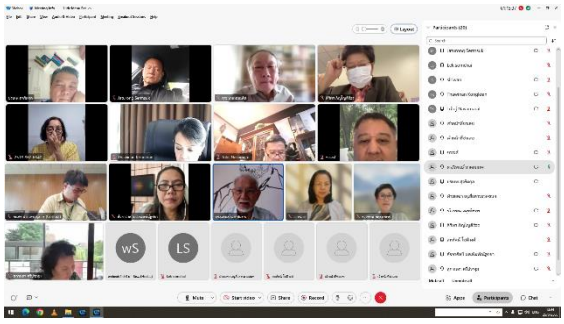

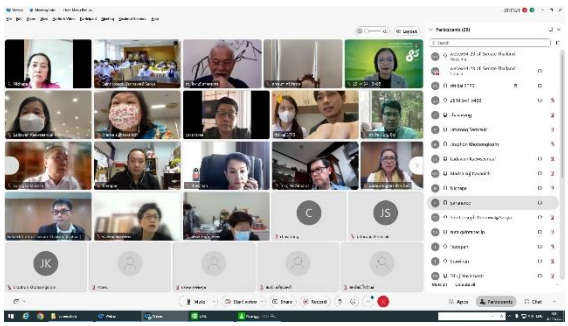

การจัดเสวนา/สัมมนา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ได้มีการการจัดเสวนา/สัมมนา **จำนวน ๓ ครั้ง**

๑) การจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น เรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารในชุมชนเพื่อบริบทเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป” เมื่อวันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖ และวันศุกร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ จัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็น เรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารในชุมชนเพื่อบริบทเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป” เมื่อวันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖ และวันศุกร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ – ๑๗.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๔๐๖ – ๔๐๗ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Cisco Webex Meetings) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบความจำเป็นในการที่จะต้องมีวิทยุชุมชน วิทยุเพื่อประชาชน สถานการณ์ในการประกอบกิจการวิทยุที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อรับทราบช่องทางและกระบวนการสื่อสารที่เป็นประโยชน์ในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อนำเสนอผลการสัมมนากลุ่มและข้อเสนอแนะต่อส่วนงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานต่อไป

โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

(๑) ได้นิยามความหมายของคำว่า “สื่อมวลชน” ไว้ในร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ....

(๒) ให้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีด้านสื่อมวลชน

(๓) ให้เป็นบรรทัดฐานในการออกบัตรแสดงตนเพื่อเข้าปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชน

(๔) ให้ผู้รับสารสามารถตรวจสอบความเป็นวิชาชีพทางสื่อสารมวลชนได้

๒) การจัดเสวนา เรื่อง “เสรีภาพสื่อมวลชนกับกระบวนการยุติธรรม” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๖

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ ร่วมกับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ได้มีกำหนดจัดการเสวนา **เรื่อง “เสรีภาพสื่อมวลชนกับกระบวนการยุติธรรม” ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๖ ระหว่างเวลา ๑๒.๓๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องจัดประชุมสัมมนา B1–15 ถึง B1-16 อาคารรัฐสภา และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Cisco Webex Meetings)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สื่อมวลชนมีองค์ความรู้ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน และเพื่อเป็นแนวทางในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

- คณะกรรมาธิการและสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะต่อองค์กรสื่อมวลชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถทำหน้าที่สื่อมวลชนได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

๓) การจัดสัมมนา เรื่อง สื่อมวลชนในภูมิทัศน์สื่อใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ในวันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ **ได้มีกำหนดจัดการสัมมนา เรื่อง "สื่อมวลชนในภูมิทัศน์สื่อใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐" ในวันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๔๐๒ – ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Cisco Webex Meetings)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของ "สื่อมวลชน" และ "นักวิชาชีพสื่อมวลชน" ในบริบทของภูมิทัศน์สื่อใหม่ และตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งศึกษาบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมและปัญหาของการทำหน้าที่ของ "สื่อมวลชน" และ "นักวิชาชีพสื่อมวลชน" ในบริบทของภูมิทัศน์สื่อใหม่ ตลอดจนเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและกำกับดูแลจริยธรรมของ "สื่อมวลชน" ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะและสังคมในภาพรวมต่อไป

โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

๑) ได้นิยามที่เหมาะสมของ "สื่อมวลชน" และ "นักวิชาชีพสื่อมวลชน" ในบริบทของภูมิทัศน์สื่อใหม่ และตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒) ได้แนวทางในการส่งเสริมและกำกับดูแลจริยธรรมของ "สื่อมวลชน" ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะและสังคมในภาพรวมต่อไป

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

๑. การพิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๕ ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

๒. การศึกษาประกาศ กสทช. จำนวน ๓ ฉบับ ดังนี้

- ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ทำให้เผยแพร่ได้เฉพาะในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๕ (Must have)

- ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๕ (Must Carry)

- ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดลำดับบริการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

๓. การพิจารณาศึกษารายงานประจำปี ๒๕๖๕ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๔. การจัดสัมมนา เรื่อง การครอบงำสื่อภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๕. การเดินทางไปศึกษาดูงาน เรื่อง สิทธิในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ณ จังหวัดระยอง

คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

สรุปผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ (ตั้งวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน) ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้พิจารณาศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค จำนวน ๙ เรื่อง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. พิจารณาการจัดทำข้อเสนอแนะการจัดระเบียบการค้าออนไลน์

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดระเบียบการค้าออนไลน์ : ความท้าทายในยุค Digital ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและผลกระทบสิทธิของผู้บริโภคจากการค้าออนไลน์ แนวทางการจัดระเบียบการค้าออนไลน์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคมปัจจุบัน และแนวทางการสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการค้าออนไลน์ แล้วนำมาประมวลเชื่อมโยงกับข้อมูลส่วนที่เคยพิจารณาศึกษาไว้แล้ว และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะการจัดระเบียบการค้าออนไลน์ อาทิ

• สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะหน่วยงานกลางด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ควรเสนอประธานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานบูรณาการการกำกับดูแลการค้าออนไลน์ ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐทั้งหมด ประสานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันเป็นภารกิจร่วม ในการกำกับดูแลการค้าออนไลน์ทั้งระบบ

• การกำกับดูแลการค้าออนไลน์ทั้งระบบ เห็นควรให้ดำเนินการโดยกำหนดมาตรการตามขั้นตอนการปฏิบัติให้ชัดเจน และเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจของแต่ละหน่วยงานซึ่งคณะอนุกรรมการ/คณะทำงานบูรณาการการกำกับดูแลการค้าออนไลน์จะกำหนดต่อไป

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการได้จัดทำ ดังนี้

๑) หนังสือข้อเสนอแนะการจัดระเบียบการค้าออนไลน์ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี (ประธานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒) เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๒) รายงานสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการและข้อเสนอแนะการจัดระเบียบการค้าออนไลน์เสนอไปยังคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ และการอุตสาหกรรม วุฒิสภา และคณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา เพื่อพิจารณาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๒. พิจารณาศึกษาการเรียกเก็บค่าบริการ service charge ของผู้ประกอบการ

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาปัญหาการเรียนเก็บค่าบริการ (Service Charge) โดยเชิญผู้แทนจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน และกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าบริการ (Service Charge) กรณีการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าบริการ (Service Charge) และการเรียกเก็บค่าบริการ (Service Charge) เพื่อนำมารวมเป็นค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการได้เสนอแนะให้ กรมการค้าภายในปรับปรุงแก้ไขประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ ๖๙ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การแสดงราคาสินค้าและค่าบริการ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและค่าบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดนิยาม คำว่า ค่าบริการ (Service Charge) การกำหนดหลักเกณฑ์ร้านค้าที่สามารถเรียกเก็บค่าบริการ (Service Charge) การกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าบริการและรายละเอียดการนำค่าบริการมารวมเป็นฐานเงินในการคิดคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มในพื้นที่ที่ลูกค้าสามารถพบเห็นได้โดยง่ายและชัดเจน เป็นต้น

๓. พิจารณาศึกษาเรื่องบุหรี่ไฟฟ้ากับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคและจัดทำข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษาเรื่องบุหรี่ไฟฟ้ากับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลบุหรี่ไฟฟ้า และตำรวจตรี ญาณพงศ์ โสมาภา รองผู้บัญชาการศึกษา กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในฐานะผู้มีประสบการณ์การปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้า มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลบุหรี่ไฟฟ้าตามกฎหมาย แนวทางการกำกับดูแลการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ และการดำเนินงานด้านการปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และได้จัดทำข้อเสนอแนะ อาทิ

• ควรพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบูรณาการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า โดยมีภารกิจเสนอแนะเบื้องต้น คือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า เช่น อันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าผิดกฎหมาย ห้ามนำเข้า ห้ามขายหรือให้บริการ และห้ามครอบครอง สถิติการเจ็บป่วยจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้า การเกิดอุบัติเหตุและได้รับบาดเจ็บจากบุหรี่ไฟฟ้า เช่น บุหรี่ไฟฟ้าระเบิด เป็นต้น ทั้งนี้ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ดังกล่าวให้ดำเนินการในวงกว้างและการทั่วไปอย่างสม่ำเสมอในทุกสื่อ มุ่งเน้นกลุ่มนักเรียน เยาวชน นิสิตนักศึกษา และนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างประเทศ

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

- หนังสือข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้ากราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๔. พิจารณาศึกษาการกำกับดูแลบริษัทที่ดำเนินโครงการ Work and Travel

สืบเนื่องจากการพิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนกรณีผู้ประกอบธุรกิจจัดโครงการ Work and Travel ยกเลิกโครงการ แต่ไม่คืนเงินค่าบริการ คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาแนวทางการกำกับดูแลบริษัทที่ดำเนินโครงการ Work and Travel โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่คาดว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน ๘ หน่วยงาน คือ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภาองค์กรของผู้บริโภค สมาคมไทยแนะแนวการศึกษาต่อต่างประเทศ เข้าร่วมประชุม

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการได้เสนอแนะให้กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน พิจารณาแนวทางการกำกับดูแลบริษัทที่ดำเนินโครงการ Work and Travel และรายงานผลมายังคณะอนุกรรมาธิการ

๕. พิจารณาศึกษาการกำกับดูแลธุรกิจรับจ้างให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยตามสถานที่อยู่อาศัย

สืบเนื่องจากการพิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ไดมอนด์ แคร์ ผิดสัญญาจ้างพยาบาลมาดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาหาแนวทางการกำกับดูแลธุรกิจรับจ้างให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ตามสถานที่อยู่อาศัย โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรมอนามัย และกรมส่งเสริมบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลธุรกิจรับจ้างให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ตามสถานที่อยู่อาศัย ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแล รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหา

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่ากฎหมายที่ใช้กำกับดูแลธุรกิจให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วย ในปัจจุบันยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมประเภทธุรกิจให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วย ทุกประเภท และยังขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ จึงเห็นควรให้มีการจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การกำกับดูแลธุรกิจรับจ้างให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อพิจารณาหาแนวทางการกำกับดูแลธุรกิจประเภทดังกล่าว

๖. พิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงาน กสทช. ประจำปี ๒๕๖๕ และจัดทำข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงาน กสทช. ประจำปี ๒๕๖๕ และจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรายงานฉบับดังกล่าว อาทิ

• กสทช. มีการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรคมนาคม แต่ยังไม่มีการกำกับดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคในกรณีของ Over-the-top (OTT) ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น YouTube Facebook line tv Netflix เป็นต้น อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้ปัจจุบันเกิดปัญหาเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหาที่มีการเผยแพร่ ปัญหาเรื่องโฆษณาที่ไม่ควบคุมเนื้อหาและระยะเวลา

• ควรมีการตั้งคำถามและรับฟังผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำมาใช้ประมวลและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

• ควรพิจารณาหาแนวทางการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนต่อกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนของ กสทช.และ สำนักงาน กสทช.

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชน ได้จัดทำบันทึกข้อความเสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรายงานผลการปฏิบัติงาน กสทช. ประจำปี ๒๕๖๕ ไปยังคณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและการโทรคมนาคม วุฒิสภา เพื่อนำไปพิจารณาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

๗. พิจารณาศึกษารายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ๒๕๖๕ และจัดทำข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษารายงานการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ๒๕๖๕ และจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรายงานฉบับดังกล่าว อาทิ

• ควรมีการพิจารณาเรื่องการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีมาตรา ๕๗ (๔) กำหนดให้ สำนักงาน กสทช. มีหน้าที่ “รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่ การประกอบกิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปัญหา หรือเสนอความเห็นต่อ กสทช. เพื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด” และมาตรา ๓๑ กำหนดให้คณะอนุกรรมการฯ ตามพระราชบัญญัติฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนและปฏิบัติหน้าหน้าที่อื่น ๆ เป็นการกำหนดการให้อำนาจในการดำเนินงานที่ทับซ้อนกันหรือไม่

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและคณะอนุกรรมาธิการสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชน ได้จัดทำบันทึกข้อความเสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรายงานการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ๒๕๖๕ ไปยังคณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา เพื่อนำไปพิจารณาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

๘. พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ และปี ๒๕๖๕ สภาองค์กรของผู้บริโภค

คณะอนุกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ และปี ๒๕๖๕ สภาองค์กรของผู้บริโภค ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค และจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา

- ผลการดำเนินงาน

๑) รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๔ สภาองค์กรของผู้บริโภค ของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เสนอในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

๒) อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษาและจัดทำจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๕ สภาองค์กรของผู้บริโภค เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา

๙. พิจารณาติดตามการจัดทำร่างข้อบังคับคณะกรรมการการบินพลเรือน (ฉบับที่ ..) ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินภายในประเทศและระหว่างประเทศ

คณะอนุกรรมาธิการได้ติดตามการจัดทำร่างข้อบังคับคณะกรรมการการบินพลเรือน (ฉบับที่ ..) ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของร่างข้อบังคับ และความคืบหน้าในการพิจารณาจัดทำร่างข้อบังคับดังกล่าว

- ผลการดำเนินงาน

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยได้จัดทำร่างข้อบังคับ โดยแบ่งเป็น ๒ ฉบับ คือ ๑) ข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ .. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินแบบประจำภายในประเทศและระหว่างประเทศ และ ๒) ข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ .. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินเช่าเหมาลำ โดยในเดือนกันยายน ๒๕๖๖ จะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม ลงนามในข้อบังคับฯ

การพิจารณาเรื่องร้องเรียน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการพิจารณาเรื่องร้องเรียน จำนวน ๖ เรื่อง

๑. พิจารณารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนกรณีบริษัท ชาร์ป อินเตอร์เชนจ์ จำกัด ยกเลิกโครงการ work and travel แต่ไม่คืนเงินค่าบริการ

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนกรณีบริษัท ชาร์ป อินเตอร์เชนจ์ จำกัด ยกเลิกโครงการ work and travel แต่ไม่คืนเงินค่าบริการ โดยเชิญผู้ร้องเรียนและคณะและผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการมีหนังสือถึงหน่วยงาน คือ ๑) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจและติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ๒) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อขอให้เร่งดำเนินการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค และเร่งพิจารณาการออกประกาศให้บริษัทที่ดำเนินโครงการ Work and Travel เป็นธุรกิจที่ต้องถูกควบคุมสัญญา และ ๓) สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อขอให้เร่งดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๒. พิจารณารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนกรณีขอความเป็นธรรมเพื่อโอนกรรมสิทธิ์ห้องชุด ๔๑/๑ ให้เป็นที่ตั้งสำนักงานนิติบุคคลอาคารชุดมหาทรัพย์ทาวเวอร์

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนกรณีขอความเป็นธรรมเพื่อโอนกรรมสิทธิ์ ห้องชุด ๔๑/๑ ให้เป็นที่ตั้งสำนักงานนิติบุคคลอาคารชุดมหาทรัพย์ทาวเวอร์ โดยเชิญผู้แทนจากนิติบุคคลอาคารชุดมหาทรัพย์ทาวเวอร์ และผู้แทนจากสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางเขน เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

คณะอนุกรรมาธิการได้มีหนังสือเสนอแนะให้ผู้ร้องเรียนจัดการประชุมใหญ่เจ้าของร่วมพิจารณาแก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของสำนักงานนิติบุคคลอาคารชุดให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

๓. พิจารณารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านหมู่บ้านศรีนครพัฒนา ซอยนวมินทร์ ๒๔

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านหมู่บ้านศรีนครพัฒนา ซอยนวมินทร์ ๒๔ โดยเชิญผู้ร้องเรียน ผู้แทนจากกรมที่ดิน สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสถานีตำรวจนครบาลบึงกุ่ม เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านหมู่บ้านศรีนครพัฒนา ซอยนวมินทร์ ๒๔ ในส่วนที่ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วไปยังผู้ร้องเรียน

๒) คณะอนุกรรมาธิการอยู่ระหว่างติดตามผลการตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงของสำนักงานเขตบึงกุ่ม และกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในประเด็นการตั้งโรงงานในแปลงที่ดินที่มีการจัดสรร รวมทั้งการพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๔. พิจารณารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ไดมอนด์ แคร์ ผิดสัญญาจ้างพยาบาลมาดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ไดมอนด์ แคร์ ผิดสัญญาจ้างพยาบาลมาดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย โดยเชิญผู้แทนผู้ร้องเรียน เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

- <u>ผลการดำเนินงาน</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้มีหนังสือส่งเรื่องร้องเรียนนี้ไปยังสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ และรายงานผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมายังคณะอนุคณะกรรมาธิการ

๒) คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรให้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมอนามัย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น นำมาประกอบการการพิจารณาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลประชาชนและการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคต่อไป

๕. ติดตามความคืบหน้าผลการพิจารณากรณีเรื่องร้องเรียนความทุกข์ร้อนของประชาชนอันเนื่องจากการรถไฟเรียกเก็บค่าเช่าในอัตราสูง

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาติดตามความคืบหน้าผลการพิจารณากรณีเรื่องร้องเรียนความทุกข์ร้อนของประชาชนอันเนื่องจากการรถไฟเรียกเก็บค่าเช่าในอัตราสูง ภายหลังการปรับปรุงการกำหนดชั้นของสถานีรถไฟทั่วประเทศ และกำหนดอัตราค่าเช่ามาตรฐานเชิงพาณิชย์แล้ว โดยสถานีรถไฟช่องแค กำหนดให้อยู่ในประเภทสถานีชั้น ๔ อัตราค่าเช่าเชิงพาณิชย์ เป็นเงินตารางเมตรละ ๓๐.๐๐ บาท ต่อปี โดยเชิญผู้แทนจากการรถไฟแห่งประเทศไทย เข้าร่วมประชุม

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการเสนอแนะให้การรถไฟฯ นำกรณีการปรับค่าเช่าเดิมที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน (ผู้เช่ารายเดิม) จากการกำหนดอัตราค่าเช่าที่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในท้องที่เสนอต่อผู้ว่าการการรถไฟแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาและเยียวยาความเดือดร้องให้แก่ผู้ร้องเรียนในกรณีนี้ โดยคณะอนุกรรมาธิการจะได้ติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวต่อไป

๖. ติดตามเรื่องร้องเรียนคำสั่งคณะอนุกรรมาธิการผู้ซื้อที่ดินจัดสรรกรุงเทพมหานครที่ไม่เป็นธรรม

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนคำสั่งคณะอนุกรรมาธิการผู้ซื้อที่ดินจัดสรรกรุงเทพมหานคร ที่ไม่เป็นธรรม ภายหลังการเชิญผู้ร้องเรียน และผู้แทนจากสำนักส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กรมที่ดิน เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และลงพื้นที่รวบรวมข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียน ร่วมกับคณะผู้ร้องเรียน ผู้แทนจากกรมที่ดิน และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

- ผลการดำเนินงาน

สำนักงานส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กรมที่ดิน แจ้งว่า บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน) ผู้จัดสรรที่ดิน โครงการหมู่บ้านจัดสรรสัมมากร มีนบุรี ๒ มีหนังสือแจ้ง สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขามีนบุรี ว่าได้ดำเนินการเข้าสำรวจรายการซ่อมแซมสาธารณูปโภคเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างทำการสรุปข้อมูลเพื่อประเมินค่าใช้จ่าย และส่งให้ผู้รับเหมาประเมินราคา โดยบริษัทฯ จะเริ่มเข้าซ่อมแซมได้ประมาณเดือนกันยายน ๒๕๖๖

ประมวลภาพการประชุมคณะอนุกรรมาธิการ

การเดินทางไปศึกษาดูงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน **จำนวน ๓ ครั้ง**

๑. การเดินทางไปศึกษาดูงาน เรื่อง “สินค้าเกษตรปลอดสารพิษเพื่อผู้บริโภค” ณ เจียไต๋ฟาร์ม และโครงการทหารพันธุ์ดี มณฑลทหารบกที่ ๑๗ ค่ายสุรสีห์ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันอังคารที่ ๒ และวันพุธที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖

คณะอนุกรรมาธิการได้เดินทางไปศึกษาดูงาน เรื่อง “สินค้าเกษตรปลอดสารพิษเพื่อผู้บริโภค” เพื่อศึกษาแนวทางการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยจากสารพิษหรือสารปนเปื้อนแก่ผู้บริโภค รวมไปถึงการพัฒนาสายพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับประเทศไทย แนวทางการทำการเกษตรโดยนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม และรับฟังการดำเนินงาน สภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำเกษตรปลอดภัย (Good Agriculture Practices: GAP) ที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

๒. เดินทางเข้าเยี่ยมเยือน และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

คณะอนุกรรมาธิการได้เดินทางเข้าเยี่ยมเยือน และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อพบปะสนทนา แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค รับฟังการดำเนินงาน สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง อันจะนำมาซึ่งการทำงานเชิงบูรณาการในการแก้ไขปัญหาของผู้บริโภคระหว่างหน่วยงาน จำนวน ๒ ครั้ง

๑) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อวันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๒) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เมื่อวันพุธที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ระบบและการบริหารงานสาธารณสุขเพื่อคุ้มครองดูแลคนทุกกลุ่มวัย : บทบาทภาครัฐในการส่งเสริม และควบคุมกำกับดูแลธุรกิจให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนทุพพลภาพ และผู้ป่วย”

คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรให้มีการพิจารณาศึกษาเรื่องบทบาทภาครัฐในการส่งเสริมและควบคุมกำกับดูแลธุรกิจให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนทุพพลภาพ และผู้ป่วย ด้วยการจัดการประชุมเชิญปฏิบัติการ เชิญหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน ผู้ประกอบการและนักวิชาการ มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอำนาจในการกำกับดูแลธุรกิจให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยและคนทุพพลภาพ แนวทางการส่งเสริม และการควบคุมกำกับดูแลตามกฎหมาย เพื่อนำมาสังเคราะห์เสนอเป็นแนวทางการควบคุมกำกับดูแลธุรกิจให้บริการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วย ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคมไทยภายใต้มาตรการทางกฎหมายของการคุ้มครองผู้บริโภค

๒. พิจารณาติดตามการจัดทำข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ .. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินแบบประจำภายในประเทศและระหว่างประเทศ และข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ .. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินเช่าเหมาลำ ก่อนการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อบังคับใช้

คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรให้มีการติดตามความคืบหน้าการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ .. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินแบบประจำภายในประเทศและระหว่างประเทศ และข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ .. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารในเที่ยวบินเช่าเหมาลำ ภายหลังการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการสายการบิน เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ก่อนการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓. พิจารณาศึกษามาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าที่นำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน

คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรให้มีการพิจารณาศึกษาหาแนวทางการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค เนื่องจากปัจจุบันมีการนำเข้าสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ และสินค้าประเภทเครื่องสำอางจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นจำนวนมาก ซึ่งสินค้าต่าง ๆ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแลเรื่องการรับรองคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ (มอก.) และเรื่องประสิทธิภาพ คุณภาพ และความปลอดภัย ถูกต้องตรงตามมาตรฐานเกณฑ์การผลิต จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอย่างชัดเจน จึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อกำกับดูแลสินค้าดังกล่าวได้อย่างจริงจัง และส่งผลให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าดังกล่าวถูกเอารัดเอาเปรียบ

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

สรุปผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค**ได้ขับเคลื่อนการทำงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๘๐) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเองและการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เป้าหมายหลักคือ ประชาชนทุกคนต้องเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพ แต่ในขณะเดียวกัน ประชาชนก็ต้องทำหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและส่วนรวมด้วย

การทำหน้าที่ของคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้ดำเนินการผ่านการพิจารณาศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค **จำนวน ๗ เรื่อง** โดยสรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. พิจารณาติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการขับเคลื่อนของกลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

- ผลการดำเนินงาน

“ชุมชน” จะต้องมีกลไกที่เข้มแข็งทั้งจาก ๓ เสาหลัก ทั้งระดับท้องที่ ท้องถิ่น และท้องทุ่ง โดยในแต่ละระดับจะมีแกนหลักที่เป็นผู้นำและประสานงานให้เกิดการมีส่วนร่วมกันพัฒนาและขับเคลื่อนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้

ระดับท้องที่ ขับเคลื่อนโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีบทบาทเป็นผู้นำในกระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

ระดับท้องถิ่น ขับเคลื่อนโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีบทบาทในการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานประชาชน ทรัพยากร วิถีวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ

ระดับท้องทุ่ง ขับเคลื่อนโดยองค์กรในชุมชน สภาองค์กรชุมชน โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างธรรมาธิปไตย

ในมิติของกลไกในระดับท้องทุ่ง คณะอนุกรรมาธิการพบว่า มีกลไกสำคัญกลไกหนึ่ง คือ “สภาองค์กรชุมชนตำบล” ซึ่งเป็นองค์กรที่ถูกรับรองไว้ภายใต้พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑และมีหลักการสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นของประเทศสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนติดตามประเด็นปัญหาของตนเองในแต่ละพื้นที่ โดยร่วมกันกำหนดแนวทางและกระบวนการแก้ไขปัญหา เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอต่อภาครัฐ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวน ๗,๗๙๕ แห่ง เกือบครอบคลุมทั่วทุกตำบลในประเทศไทย และยังมีสมาชิกอีกจำนวนนับแสนคน หากผนึกกำลังของสภาองค์กรชุมชนตำบลมาให้อยู่ในกระบวนการของการปฏิรูปประเทศจึงเป็นข้อพิจารณาอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คณะอนุกรรมาธิการจึงตั้งประเด็นในการพิจารณาว่าทำอย่างไรให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหันกลับมาให้ความสำคัญของสภาองค์กรชุมชนซึ่งเป็นกลไกในระดับฐานรากของสังคม และจะทำอย่างไรให้เกิดแรงสนับสนุนให้สภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

<u>การดำเนินงานที่ผ่านมา</u>

๑) ศึกษาจากข้อมูล โดยการประชุมร่วมกับบุคคลและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาศึกษา

๒) ศึกษาจากข้อมูล โดยการศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมาย แนวคิด ทฤษฎี เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย และบทความวิชาการ

๓) การลงพื้นที่ศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๔) นำส่งข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมาธิการ ตสร. วุฒิสภา ในแต่ละห้วงระยะเวลาของการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (รอบ ๓ เดือน) และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศประจำปี

<u>ข้อเสนอแนะสำคัญ</u>

กลไกภาครัฐ

๑) รัฐบาล/ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเร่งสื่อสารการปฏิรูปประเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพราะสิ่งสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องเริ่มต้นจากการมีกลไกในการเสริมสร้างกระบวนการของการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเร็ว หากทำให้ทุกภาคส่วนรู้ เข้าใจ จะทำให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนของสังคมได้ ผลที่จะได้รับคือจะเกิดการช่วยคิดวิเคราะห์หามุมมองเพื่อเพิ่มประโยชน์ให้กับประเทศชาติ

๒) รัฐบาลและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติควรให้ความสำคัญกับสภาองค์กรชุมชนตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรม/โครงการที่มีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ใน ควรกำหนดบทบาทให้กับสภาองค์กรชุมชนตำบลนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจนในแผนงาน พร้อมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานด้วย

๓) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ต้องเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ หลักสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน หน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนได้ใช้สิทธิตามกฎหมาย โดยการสื่อสารผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการร่วมกับสภาองค์กรชุมชน

๔) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ควรทบทวนพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเฉพาะประเด็นงบประมาณอุดหนุนรายปีให้กับสภาองค์กรชุมชน ทั้งนี้ อาจพิจารณาเทียบเคียงกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นต้น

กลไกภาคประชาชน

๑) สภาองค์กรชุมชนทุกแห่งต้องสร้างพื้นที่ในการสื่อสารทางออนไลน์ของตนเอง และจะต้องมีความเคลื่อนไหวในช่องทางสื่อสารนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง และจัดทำให้เกิดการสื่อสารของสภาองค์กรชุมชนผ่านแพลตฟอร์มกลางที่เป็นแพลตฟอร์มเดียวกันทั่วประเทศ

๒) สภาองค์กรชุมชนต้องปรับใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือดิจิทัลในการประชุมเพื่อรวบรวมความต้องการ ข้อคิดเห็น ปัญหาจากทั่วประเทศ ปรับวิธีรับฟังความคิดเห็นให้ทันต่อสถานการณ์ ทั้งนี้ วิธีการจะยังต้องคงความเป็นอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ไว้

๓) การสื่อสารข้อเสนอระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาองค์กรชุมชนควรหยิบยกประเด็นที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐในขณะนั้น หรือสอดคล้องกับสถานการณ์โลก หรือภาวะวิกฤติต่าง ๆ เช่น โรคระบาดใหม่ ภัยพิบัติ เป็นต้น ขึ้นนำเสนอเป็นลำดับแรกก่อน เพื่อให้ข้อเสนอได้รับการตอบสนองที่ดีจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลไกภาควิชาการ

๑) สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่ชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวเนื่อง

๒) สถาบันทางวิชาการควรส่งเสริมและผลักดันให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการทำงานวิจัยชุมชน โดยอาศัยบทบาทสถาบันทางวิชาการเข้ามาหนุนเสริมหรือใช้ศักยภาพทางวิชาการมารองรับ เพื่อทำให้ข้อเสนอของสภาองค์กรชุมชนที่จะสื่อสารให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

๒. พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในมิติของ “สิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำชุมชนและการเข้าถึงทรัพยากรน้ำของประชาชน”

● ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานพื้นที่ชุมชนตำบลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดการน้ำ อาทิ (๑) ชุมชนตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี (๒) ชุมชนบ้านศาลาดิน จังหวัดนครปฐม (๓) ชุมชนตำบลนครป่าหมาก จังหวัดพิษณุโลก และ (๔) ชุมชนตำบลดงเดือย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งพื้นที่ต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ขับเคลื่อนตนเองไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างชัดเจน ประเด็นที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการใช้น้ำภายในชุมชน โดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up) คือ การเสริมสร้างภาคประชาชนจำนวนหนึ่งให้เกิดความตื่นรู้ เกิดความเข้มแข็งแบบเน้นการพึ่งตนเอง ซึ่งส่วนหนึ่งของความสำเร็จ คือ การเสริมหนุนขององค์กรภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.) และมูลนิธิอุทกพัฒน์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้จุดประกายความคิดให้กับแกนนำในชุมชน และการให้องค์ความรู้ พร้อมกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการ จนทำให้เกิดจัดการกันเองได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดี มั่นคง ยั่งยืน คุณภาพชีวิตดี และมีภูมิต้านทานจากปัจจัยกระทบต่าง ๆ คณะกรรมาธิการจึงเห็นควรขยายแนวความคิดและขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ ที่ยังคงประสบปัญหาการบริหารจัดการน้ำ

จากการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการพบว่า ลุ่มแม่น้ำท่าจีนบริเวณจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่รองรับน้ำให้กับพื้นที่อุตสาหกรรมฝั่งตะวันออกและพื้นที่เมืองราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วม การแย่งชิงน้ำ และความไม่สมดุลของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมาอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมาธิการจึงเห็นควรขยายแนวความคิด “ต้นแบบด้านการสื่อสารสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำ” ไปยังพื้นที่ดังกล่าว ประกอบกับได้รับทราบข้อมูลว่า สำนักงานการวิจัยแห่งชาติอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการศึกษาวิจัยสภาองค์กรชุมชนตำบลต้นแบบด้านการสื่อสารสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำพื้นที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ตรงตามเจตนารมณ์ของคณะอนุกรรมาธิการที่จะทดลองขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำชุมชนด้วยการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน โดยอาศัยสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่เป็นกลไกในการเชื่อมโยงการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑) ศึกษาจากข้อมูล โดยการประชุมร่วมกับบุคคลและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาศึกษา

๒) ประสานงานความร่วมมือกับโครงการศึกษาวิจัยสภาองค์กรชุมชนตำบลต้นแบบด้านการสื่อสารสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

๓) การลงพื้นที่ศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เป้าหมาย

- โครงการชลประทานจังหวัดสุพรรณบุรีควรเชื่อมโยงการทำงานกับสภาองค์กรชุมชนตำบล องค์กรผู้ใช้น้ำ อาสาสมัครชลประทาน รวมทั้งต้องมีช่องทางในรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ข้อเสนอแนะและความต้องการของชุมชนอยู่เสมอ เพื่อให้โครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริหารจัดการน้ำในพื้นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในแต่ละชุมชนอย่างแท้จริง

<u>ข้อเสนอแนะต่อคณะผู้วิจัย</u>

๑) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่อำเภอบางปลาม้าจะต้องนำต้นแบบความสำเร็จของ (๑) ชุมชนตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี (๒) ชุมชนบ้านศาลาดิน จังหวัดนครปฐม (๓) ชุมชนตำบลนครป่าหมาก จังหวัดพิษณุโลก และ (๔) ชุมชนตำบลดงเดือย จังหวัดสุโขทัย มาประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบ ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนจะเกิดจากกระบวนการ ดังนี้

(๑) การสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่ต้องการแก้ไขปัญหา

(๒) กำหนดเป้าหมายและความต้องการรวมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(๓) พัฒนาให้เกิดการควบคุมและจัดองค์กรชุมชนเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงาน

(๔) กำหนดผู้นำกลุ่มชุมชน และกลุ่มแกนนำที่เป็นคณะทำงานหลัก เพื่อเป็นผู้ประสานให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน

(๕) กำหนดกติกาและระเบียบขององค์กรชุมชนขึ้นมารองรับ โดยใช้กระบวนการแสวงหาสันทามติรวมของบรรดาสมาชิก

(๖) ระดมสมาชิกเข้าสู่กลุ่มองค์กรชุมชน ด้วยความสมัครใจ เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและมีความหลากหลายของสมาชิก

(๗) จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างต่อเนื่องโดยจะมีการส่วนร่วมของสมาชิกและกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้

(๘) เชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อให้เสนอองค์กรสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มแบบพันธมิตร (Partnership)

(๙) ติดตามและทบทวนความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรชุมชน

๒) การศึกษาวิจัยต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างพื้นที่กลางในการเจรจาหรือปรึกษาหารือ สร้างให้คนในชุมชนมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงบทบาทเสนอแนะการดำเนินงาน ออกมาเป็นแผนงานและโครงการในระดับตำบล

๓) ชุมชนที่เข้มแข็งจะประกอบด้วยกลไกสำคัญ ๓ ระดับ กล่าวคือ ระดับท้องที่ ท้องถิ่น และท้องทุ่ง ดังนั้น โครงการจะประสบความสำเร็จได้ คณะผู้วิจัยจำเป็นต้องค้นหาแกนหลักหรือผู้นำในแต่ละระดับ และมอบหมายให้ผู้นำเป็นผู้ประสานงานความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนโครงการไปสู่เป้าหมาย

๔) การดำเนินโครงการศึกษาวิจัยควรพิจารณาให้ครอบคลุมถึงพื้นที่ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ เช่น พื้นที่ตำบลใกล้เคียง จังหวัดใกล้เคียง หรือพื้นที่ในลุ่มน้ำเดียวกัน ดังนั้น จึงควรจัดทำแผนรองรับในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างพื้นที่เป้าหมายกับพื้นที่ใกล้เคียง

๕) การดำเนินโครงการศึกษาวิจัยในชุมชน โดยส่วนใหญ่มักจะใช้สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นกลไกในการเชื่อมโยงการศึกษาวิจัยกับชุมชน แต่ข้อเท็จจริงพบว่า กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาที่เป็นลูกหลานของคนในชุมชน น่าจะเป็นกลุ่มคนที่มีช่องว่างระหว่างวัย (Gap) หรือช่องว่างความสัมพันธ์ที่สามารถเชื่อมประสานหรือสร้างความเข้าใจให้พ่อ แม่ พี่ น้อง ผู้ปกครองในชุมชนกับคณะผู้วิจัยได้ดีกว่ากลุ่มเยาวชนระดับมหาวิทยาลัยหรือคณะผู้วิจัย ดังนั้น การดำเนินโครงการศึกษาวิจัยอาจนำเยาวชนกลุ่มดังกล่าวมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังกระบวนการมีส่วนร่วม การรักถิ่นฐานบ้านเกิด การเรียนรู้สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อชุมชนให้กับเยาวชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

๓. พิจารณาติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็น “การสร้างนักวิจัยชุมชนและการจัดการข้อมูลในพื้นที่ตำบล”

● <u>ผลการดำเนินงาน</u>

การพิจารณา ประเด็น“การสร้างนักวิจัยชุมชนและการจัดการข้อมูลในพื้นที่ตำบล” เป็นประเด็นที่ต่อเนื่องจากการพิจารณาในข้อ ๑. พิจารณาติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการขับเคลื่อนของกลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และข้อ ๒. พิจารณา เรื่อง “สิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำชุมชนและการเข้าถึงทรัพยากรน้ำของประชาชน” โดยคณะอนุกรรมาธิการมีข้อค้นพบสำคัญว่า การที่ทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน สถาบันการศึกษา องค์กรภาควิชาการ ร่วมไม้ร่วมมือกันส่งเสริมพลังให้ชุมชนเป็นผู้จัดการและแก้ไขปัญหาชุมชนตนเองแบบมีส่วนร่วม ผ่านกระบวนการวิจัยชุมชน ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน การค้นหาคำตอบ การเก็บข้อมูลและจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ภายใต้ทุนทางสังคมของชุมชน บริบทของภูมินิเวศน์ และภูมิสังคม จะส่งผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในมิติชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ตลอดจนเกิดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน อันเป็นการตอบโจทย์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีโดยเฉพาะเป้าหมายการสร้าง “ชุมชนอยู่ดี มีสุข” ได้อย่างยั่งยืน

<u>การดำเนินงานที่ผ่านมา</u>

๑) ศึกษาจากข้อมูล โดยการประชุมร่วมกับบุคคลและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาศึกษา ได้แก่

- สถาบันการศึกษา (๑) ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (๒) ผู้แทนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และ (๓) ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.)

- หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลในพื้นที่ (๑) กรมการพัฒนาชุมชน (๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๓) กรมการปกครอง และ (๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๒) การเสวนาทางวิชาการร่วมกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๖๖ (Thailand Research Expo 2023) เรื่อง “การสร้างนักวิจัยชุมชนและการจัดการข้อมูลในพื้นที่ตำบล : ความสำเร็จในการจัดการปัญหาสิทธิชุมชน”

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลในพื้นที่

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันแสวงหาแนวทางในการบูรณาการหรือเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล รวมทั้ง การออกแบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว (Accessibility) ที่ไม่ใช่การจัดเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในหน่วยงานเฉพาะส่วนเท่านั้น

๒) การจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยี อาจจะต้องมีการส่งเสริมและประยุกต์เพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลโดยไม่จำเป็นต้องใช้เอกสารจำนวนมาก และควรสร้างแอปพลิเคชั่นที่เหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะต่อสถาบันการศึกษา

๑) มสธ. เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการกระจายตัวของนักศึกษาและบัณฑิตอยู่ทั่วทุกภูมิภาค มีศักยภาพสูงที่จะช่วยหนุนเสริมการวิจัยชุมชนและการจัดทำฐานข้อมูลชุมชน นักศึกษาและบัณฑิต มสธ. สามารถเป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ คำปรึกษาการจัดการข้อมูลในชุมชนและการวิจัยชุมชน โดยเชื่อมโยงการทำงานผ่านกลไกสภาองค์กรชุมชนตำบล หากชุมชนจัดทำโครงการที่สามารถ สื่อสารให้หน่วยระดับตำบล อำเภอ จังหวัดเกิดความเข้าใจได้ โครงการของชุมชนจะถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบล นำไปสู่การจัดสรรงบประมาณให้กับชุมชนได้

๒) มสธ. ควรจัดตั้งศูนย์วิทยบริการและชุมชนสัมพันธ์ประจำจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด เพื่อให้ศูนย์ดังกล่าวทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบล และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนงานวิจัยชุมชนและเสริมพลังให้กับชุมชนต่อไป

๓) การลงพื้นที่ชุมชนเห็นควรใช้องค์ความรู้แบบ “สหวิทยาการ” ใช้ความรู้จากหลายสาขาวิชามาผสมผสานกันกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้องค์ความรู้จากชุมชนถูกถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ มีหลักวิชาการรองรับ และเกิดนวัตกรรมการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

๔. พิจารณาติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปด้านการสื่อสารกับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

- ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศในมิติของการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและสิทธิของประชาชนในฐานะผู้บริโภค รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะพลเมืองให้แก่ภาคประชาชน คณะอนุกรรมาธิการพบว่า กระบวนการในการปฏิรูปประเทศยังหยั่งรากลงไปไม่ถึงภาคประชาชน โครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ยังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและชุมชน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ไม่อาจตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ คณะอนุกรรมาธิการจึงได้มีข้อสรุปในเบื้องต้นว่า “การปฏิรูปประเทศจะไม่มีทางลุล่วงสำเร็จได้ ถ้าขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชนให้เกิดการยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง” ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการจึงเห็นควรพิจารณาติดตามการขับเคลื่อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการหรือกลไกในการสื่อสาร เพื่อให้ประชาชนใน

ระดับชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และกระบวนการมีส่วนร่วม อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

<u>การดำเนินงานที่ผ่านมา</u>

๑) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการข้อมูลและข่าวสารในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างประชาชนกับรัฐและระหว่างรัฐกับประชาชน เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือและร่วมค้นหาแนวทางการปฏิรูปด้านการสื่อสารกับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชน

๒) แต่งตั้งคณะทำงานสื่อสารเพื่อการปฏิรูปประเทศด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำ “ชุมชนเข้มแข็ง รู้ รักษา สิทธิ เสรีภาพ” เพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างความเสมอภาคการรับรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

๑) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชน กรมประชาสัมพันธ์อาจใช้คำสำคัญที่เป็นแกนหลักในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ คือคำว่า “สิทธิชุมชน” เนื่องจาก “สิทธิชุมชน” เป็นคำที่มีมิติกว้างขวางครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ไม่ว่าจะเป็น เรื่องที่ดินทำกิน เศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพ วิถีชีวิต เป็นต้น

๒) กิจกรรม ON GROUND ในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น หากเผยแพร่ในลักษณะการให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน อาจเป็นข้อมูลที่ชาวบ้านในชุมชนเข้าใจและเข้าถึงได้ยาก กรมประชาสัมพันธ์ควรหยิบยกประเด็นสิทธิชุมชนในเชิงพื้นที่ (Local Content) อันเป็นประเด็นที่ชาวบ้านในพื้นที่นั้น ๆ ให้ความสนใจ มาพูดคุย หาทางออก จุดประกายความคิด และสอดแทรกการให้ความรู้ไปในเวทีเดียวกัน

๓) กรมประชาสัมพันธ์ต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชนให้ลงลึกไปในระดับชุมชนตำบล โดยนำกลไกของสภาองค์กรชุมชนตำบล ขบวนองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด เข้ามาสนับสนุนกระบวนการสื่อสาร และเชื่อมโยงการทำงานระหว่าง อป.มช. กับองค์กรชุมชนในพื้นที่

๔) กรมประชาสัมพันธ์ต้องเร่งสื่อสารกับหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เป็นเจ้าของข้อมูลข่าวสารหรือมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และต้องการจะสื่อสารลงไปยังประชาชนและชุมชน ให้มีความเข้าใจและรับทราบว่า กรมประชาสัมพันธ์มีช่องทางและเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไปยังภาคประชาชนได้

๕. พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... และติดตามผลการบังคับใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕

● ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ติดตามสถานการณ์การใช้ การจำหน่ายและการเข้าถึงกัญชาของประชาชนผู้บริโภค ภายหลังจากที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับ และพบว่า มีการใช้และจำหน่ายกัญชาอย่างกว้างขวางในลักษณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย จนนำมาซึ่งผลกระทบต่อปัญหาด้านสุขภาพของผู้เสพกัญชาและผู้ไม่ประสงค์เสพกัญชาแต่อาจรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชาโดยไม่ทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น คณะกรรมาธิการจึงมีข้อห่วงใยต่อสถานการณ์ดังกล่าว และได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... และติดตามผลการบังคับใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีแนวทางสำคัญในการพิจารณาศึกษา คือ เพื่อสนับสนุนการใช้กัญชาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ในทางที่ถูกต้องและเพื่อค้นหาแนวทางป้องกันมิให้เกิดการใช้กัญชาในทางที่ไม่เหมาะสม

● ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้นำเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. ....และติดตามผลการบังคับใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อที่การประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๙/๒๕๖๕ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ แล้ว โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

<u>ข้อสังเกตต่อร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... ในภาพรวม</u>

๑) ร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... มีเหตุผลที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ กล่าวคือ บทบัญญัติส่วนใหญ่ให้ความสำคัญการส่งเสริม สนับสนุนการปลูกกัญชา ส่งเสริมการบริโภคหรือการใช้กัญชาของประชาชนโดยอ้างเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และเปิดช่องให้มีการใช้กัญชาเสรีเพื่อนันทนาการ

๒) มาตรา ๓ บัญญัติให้ถอดกัญชาออกจากยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดหรือประมวลกฎหมายยาเสพติด จึงมีเนื้อหาขัดหรือแย้งกับประมวลกฎหมายเสพติดและขัดต่อกฎหมายยาเสพติดระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายยาเสพติดปัจจุบันจะบัญญัติยาเสพติดหลายประเภทเป็นยาเสพติด แต่ก็ยังสามารถใช้ในทางการแพทย์ได้ เช่น มอร์ฟีน (ยาลดอาการปวดในระดับปานกลางถึงระดับรุนแรง) โคเดอีน (ยาแก้ไอ ยาแก้ปวด) แต่ก็ยังอนุญาตใช้นำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้ คำกล่าวอ้างที่ว่าถ้ากัญชาเป็นยาเสพติดจะทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางสุขภาพ จึงไม่เป็นความจริง

๓) การใช้กัญชาเพื่อดูแลสุขภาพตนเองตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่สอดคล้องกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ในต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องมีแพทย์หรือผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขเป็นผู้สั่งใช้ มิใช่ให้ประชาชนปลูกและใช้เอง เช่น การให้ประชาชนปลูกกัญชาจำนวนมากถึง ๑๕ ต้นโดยวิธีจดแจ้ง โดยอ้างเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน ซึ่งได้นิยามไว้กว้างขวาง

กำกวม ครอบคลุมถึงการใช้หรือบริโภคส่วนบุคคลเพื่อนันทนาการ หรือมีการใช้อย่างขาดองค์ความรู้หรือการอนุญาตให้มีการบริโภคกัญชา ช่อดอกเพื่อนันทนาการได้โดยไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย

๔) บทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการป้องกันอันตรายจากการบริโภคกัญชาหรือการใช้กัญชาที่ไม่เหมาะสม มีข้อบกพร่องหลายประการ และขาดความรัดกุม โดยมีการนำกฎหมายที่ใช้กับผลิตภัณฑ์อาหาร สินค้าทั่วไปมาปรับใช้กับกัญชา เช่น การโฆษณา การขาย โดยไม่มีมาตรการควบคุมการครอบครองกัญชาเพื่อเสพเหมือนในกฎหมายต่างประเทศ

๕) กระบวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... ทำอย่างเร่งรีบ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... มิได้จัดเวทีรับฟังความเห็นและชี้แจงให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ รับทราบเนื้อหาอย่างเพียงพอ และไม่มีการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจทำให้ร่างพระราชบัญญัติส่งผลกระทบด้านลบต่อประชาชนในวงกว้าง เปิดช่องให้มีการฟอกเงินของพ่อค้ายาเสพติด กลุ่มธุรกิจสีเทา หรือกลุ่มคนมีเจตนาทุจริตคอร์รัปชัน

<u>ข้อสังเกตต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕</u>

๑) การออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มุ่งในเรื่องการส่งเสริมและการวิจัยพัฒนายาจากสมุนไพรเพื่อผลทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศไทยพึ่งตนเองด้านการผลิตยาได้มากขึ้น การคุ้มครอง ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร แต่ประกาศฉบับดังกล่าวกลับเปิดช่องให้มีการออกใบอนุญาตจำหน่ายช่อดอกกัญชาเพื่อนันทนาการ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยหรือไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยหรือการใช้กัญชาทางการแพทย์

๒) เนื้อหาของประกาศยังมีข้อบกพร่องหลายประการทำให้เกิดปัญหาการตีความที่ไม่ตรงกัน เช่น ข้อ ๓ (๕) การจำหน่ายช่อดอกกัญชาให้แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อสูบในสถานที่จำหน่ายสามารถดำเนินการได้ เมื่อผู้จำหน่ายเป็นแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หมอพื้นบ้าน หรือแพทย์แผนปัจจุบันทั้งที่สถานที่ประกอบการที่จำหน่ายมิใช่สถานพยาบาลแต่อย่างใด

๓) ประกาศฉบับนี้ขาดมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกฎหมายส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย มิใช่กฎหมายควบคุมยาเสพติด เช่น เมื่อพบการฝ่าฝืนประกาศฉบับดังกล่าว ผู้อนุญาต (ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมาย) มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่มีอำนาจจับกุมหรือดำเนินคดีอาญาแต่อย่างใด

<u>ข้อเสนอแนะในระยะเร่งด่วน</u>

ด้านการทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมข้อกฎหมาย

คณะกรรมาธิการเห็นว่า ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีเนื้อหาที่อาจขัดกับประมวลกฎหมายเสพติด และกฎหมายยาเสพติดระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ (Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาการใช้กัญชาเสรีเพื่อนันทนาการในสังคมไทย

ส่วนเนื้อหาของประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพร (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ยังมีข้อบกพร่องหลายประการที่ทำให้เกิดความคลุมเครือ สร้างความสับสนในสังคม และทำให้เกิดปัญหาในการตีความในข้อกฎหมาย ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการกำกับดูแล กระทรวงสาธารณสุขควรเร่งทบทวนเนื้อหาของประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ พ.ศ. ๒๕๖๕ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพร (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้มีการจำกัดขอบเขตการใช้ประโยชน์จากกัญชาเพื่อทางการแพทย์ โดยห้ามการจำหน่ายกัญชาแก่บุคคลทั่วไปเพื่อนันทนาการหรือการใช้กัญชาที่ไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ด้านการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กระทรวงสาธารณสุขต้องเร่งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ร้านค้าต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ การควบคุมคุณภาพและการจัดการสุขลักษณะของการจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ ในสถานที่จำหน่ายอาหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งร้านค้าที่มีการนำกัญชามาเป็นส่วนประกอบจะต้องแสดงข้อความว่าเป็นสถานที่จำหน่ายอาหารที่มีส่วนประกอบจากกัญชา และต้องแสดงข้อความด้วยว่าใช้ส่วนใดของกัญชามาเป็นส่วนประกอบ

๒) กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องหมั่นลงพื้นที่สุ่มตรวจร้านอาหารปรุงสำเร็จ ร้านอาหาร Street Food หากพบว่ามีการกระทำผิดต้องเข้าตักเตือน หรือมีบทลงโทษ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเข้มงวด และส่งผลให้ผู้ที่จะกระทำผิดเกิดการตื่นตัวและเกรงกลัวต่อกฎหมาย

๓) กระทรวงสาธารณสุขควรประสานงานและบูรณาการทำงานกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อประสานความร่วมมือให้ช่วยกำกับดูแลสินค้าที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค การโฆษณา หรือกรณีผู้จำหน่ายสินค้าไม่แจ้งสาระสำคัญให้ผู้บริโภคทราบ

๔) กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ควรเป็นแกนหลักในการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนาระบบจัดการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพในเรื่องกัญชาและสารสกัดจากกัญชาที่ใช้ทางการแพทย์ เพื่อให้ประชาชนและกลุ่มเปราะบางเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ป้องกันและแก้ไขปัญหาความเชื่อที่ไม่เหมาะสม และความเข้าใจผิดของประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ทางการแพทย์และโทษจากกัญชาและสารสกัดจากกัญชา โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และปรับปรุงข้อมูลที่ใช้ในการสื่อสารตามหลักวิชาการที่ได้มาตรฐานและทันต่อสถานการณ์

๕) กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ และร่วมกันวางแผนบูรณาการการทำงานและพัฒนาแผนเพื่อป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของข่าวลวง และโฆษณาประชาสัมพันธ์ลวงเพื่อหวังผลเชิงพาณิชย์และอื่น ๆ เกี่ยวกับกัญชา สารสกัดจากกัญชา และผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ ทั้งในเครือข่ายสังคมออนไลน์ และในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในระยะยาว

เนื่องจากประเด็นการใช้ประโยชน์จากกัญชาในสังคมไทยเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน หากกระบวนการในการเสนอร่างกฎหมายดำเนินการอย่างเร่งรัดอาจเกิดผลกระทบด้านลบต่อประชาชนในวงกว้าง และจะทำให้เกิดปัญหาในสังคมไทยหลายประการ ตั้งแต่ปัญหาในครอบครัว ชุมชน อาชญากรรม อุบัติเหตุ การใช้กัญชาในกลุ่มเด็ก เยาวชน ผลกระทบต่อระบบสาธารณสุข รวมทั้งอาจเปิดช่องให้มีการฟอกเงินของพ่อค้ายาเสพติด กลุ่มธุรกิจสีเทา หรือกลุ่มคนที่มีเจตนาจะทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างครบถ้วน รอบด้าน คณะกรรมาธิการจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) กระทรวงสาธารณสุขควรจัดทำและเสนอ “ร่างพระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. ....” (ฉบับรัฐบาล) โดยให้มีสาระสำคัญที่บัญญัติให้กัญชาเป็นยาเสพติดที่ใช้ในทางการแพทย์เท่านั้น ไม่ควรอนุญาตให้มีการเสพหรือบริโภคเพื่อนันทนาการ ทั้งนี้ ควรแยกเนื้อหาการควบคุม กำกับดูแลตามกฎหมายเกี่ยวกับ “กัญชง” ออกจาก “กัญชา” เนื่องจากพืชในสกุล Cannabis ทั้งสองชนิดมีสารสำคัญและการใช้ประโยชน์หลายประการที่แตกต่างกัน

๒) กระบวนการตราร่างกฎหมายเพื่อกำกับ ควบคุมการใช้ประโยชน์จากกัญชาจะต้องศึกษาอย่างละเอียดจนได้ข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนในเรื่องความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเปรียบเทียบกับสุขภาพของประชาชน โรคภัยไข้เจ็บที่ตามมา ปัญหาอาชญากรรม อุบัติเหตุทางจราจร ซึ่งกระบวนการในการจัดทำร่างกฎหมายควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (Regulatory Impact Analysis : RIA) เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายดังกล่าวจะมีความคุ้มค่าและมีความจำเป็นในการประกาศใช้บังคับหรือไม่ โดยควรมีการเผยแพร่รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเป็นการทั่วไปด้วย

๓) กระบวนการตราร่างกฎหมายควรเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบหรืออาจได้รับผลกระทบ หรือมีส่วนได้เสียกับประเด็นการใช้ประโยชน์จากกัญชาอย่างครบถ้วน รอบด้าน เพื่อนำข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะมาใช้ประกอบการพิจารณาหรือตัดสินใจว่าการตรากฎหมายในเรื่องนั้นจะส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจะช่วยทำให้นโยบายหรือมาตรการการใช้ประโยชน์จากกัญชามีเนื้อหาสาระและกลไกที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคม

๔) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยเฉพาะในมิติของการกำหนดเงื่อนไขและมาตรการเพื่อควบคุม กำกับ ดูแลการปลูก การผลิต การจำหน่าย การครอบครองกัญชานั้น ควรบัญญัติให้ชัดเจนไว้ในร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากหากเนื้อหาในกฎหมายลำดับรองมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ อาจจะเป็นอุปสรรคหรือเป็นช่องว่างทางกฎหมายได้

๖. พิจารณาศึกษารายงานประจำปี ๒๕๖๕ ของสภาองค์กรของผู้บริโภค”

● ผลการดำเนินงาน

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๖ เป็นพิเศษ เมื่อวันพุธที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาได้พิจารณามอบหมายให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณาศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๕ ของสภาองค์กรของผู้บริโภค นั้น

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาศึกษารายงานฉบับดังกล่าว ตลอดจนติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนกว่าการดำเนินการจะไปสู่เป้าหมายสำคัญ คือ สิทธิของผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองและสภาองค์กรของผู้บริโภคมีความเป็นอิสระ ผ่านการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ตามมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คณะอนุกรรมาธิการได้มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๖๕ ของสภาองค์กรของผู้บริโภค ดังนี้

<u>ข้อสังเกต</u>

สภาองค์กรของผู้บริโภคเกิดจากการรวมตัวขององค์กรผู้บริโภค ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๖ และตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้สภาองค์กรของผู้บริโภคมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่มีความเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้อาณัติหรือการครอบงำหรือการสั่งการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากบุคคลใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม แม้สภาองค์กรของผู้บริโภคจะมีลักษณะหรือรูปแบบที่อาจคล้ายคลึงกับองค์กรอิสระ แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดสถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภคไว้อย่างชัดเจนว่าสภาองค์กรของผู้บริโภคมีฐานะเป็นหน่วยงานประเภทใด สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ได้มีข้อหารือเกี่ยวกับสถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภคไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. และคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน (กพม.) ได้มีการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ พิจารณาแล้ว มีมติดังนี้

(๑) สภาองค์กรของผู้บริโภคเป็นหน่วยงานของรัฐตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเป็นหน่วยงานของรัฐตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ เรื่อง การปรับปรุงหลักการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหาร

(๒) สภาองค์กรของผู้บริโภคเป็นหน่วยงานของรัฐจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเฉพาะซึ่งตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มีความอิสระและลักษณะพิเศษที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะที่มิได้สอดคล้องกับหลักการและลักษณะของหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหารทั้ง ๔ ประเภท

ทั้งนี้ กพม. พิจารณาข้อหารือของ สปน. ภายใต้อำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ในส่วนของสถานะความเป็นหน่วยงานของรัฐในกฎหมายอื่นเป็นเรื่องที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนั้นจะต้องเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย ประกอบกับการพิจารณาถึงความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เช่น กรณีการตรวจสอบการใช้เงิน กรณีการใช้อำนาจมหาชน เป็นต้น

ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาลักษณะการดำเนินงานและลักษณะขององค์กรในแต่ละกรณีตามรายละเอียดของกฎหมายเฉพาะ

จากการพิจารณาของสำนักงาน ก.พ.ร. โดยคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน (กพม.) ก็ยังคงเกิดความคลุมเครือและยังมิได้ข้อสรุปที่ชัดเจนถึงสถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภค เนื่องจากพระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้สภาองค์กรของผู้บริโภคเป็นนิติบุคคล แต่มิได้บัญญัติว่าสภาองค์กรของผู้บริโภคเป็นหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด คณะอนุกรรมาธิการจึงเห็นว่า สถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภคเป็นประเด็นหลักที่จะมีความเชื่อมโยงกับประเด็นอื่น ๆ ในมิติของข้อกฎหมายและผูกพันกับเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งหากสภาองค์กรฯ มีสถานะที่ชัดเจน การดำเนินการในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะสามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามไปด้วย

<u>ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ</u>

ประเด็นสถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภค

๑) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ในฐานะผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๖๒) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ต้องเร่งพิจารณาและวินิจฉัยสถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภคให้เกิดความชัดเจนโดยด่วน เนื่องจากจะมีผลผูกพันกับการจัดทำแผนเงินงบประมาณและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะพิจารณาความเหมาะสม ความจำเป็นในการเสนอแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๖ อาทิ สถานะของสภาองค์กรของผู้บริโภค ระบบงบประมาณ และข้อดีข้อเสียในการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภคเพิ่มเติม

ประเด็นด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

๑) การจัดทำงบประมาณเพื่อขอจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีตามมาตรา ๑๖ และการจัดทำรายงานทางการเงินของสภาองค์กรของผู้บริโภค ต้องประสานงานกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ในฐานะหน่วยงานผู้รับงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อขอรับคำแนะนำ คำปรึกษา เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดข้อผิดพลาดให้การใช้จ่ายงบประมาณ

๒) สภาองค์กรของผู้บริโภคจะต้องวางระบบการควบคุมภายในองค์กรให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาล พร้อมรับการตรวจสอบ มีการใช้จ่ายงบประมาณอันมีที่มาจากภาษีของประชาชนอย่างคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ และแม้ว่าพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ จะไม่สามารถบังคับใช้กับสภาองค์กรฯ ได้ แต่การจัดซื้อจัดจ้างควรอิงกับหลักกฎหมายอาจจะไม่ต้องเคร่งครัดจนเกินไป แต่ก็ไม่ควรยืดหยุ่นจนมีช่องว่างให้เกิดการทุจริตได้

๓) สภาองค์กรของผู้บริโภคต้องจัดฝึกอบรม เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรขององค์กรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในข้อกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายและใช้จ่ายงบประมาณ และต้องควบคุมมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการใช้จ่ายงบประมาณ

ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของสภาองค์กรของผู้บริโภค

๑) สภาองค์กรของผู้บริโภคงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผนึกกำลังกับหน่วยงานของรัฐทุกแห่งที่มีหน้าที่และอำนาจในการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอ เช่น การลงพื้นที่ของสภาองค์กรของผู้บริโภคในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายนั้น ๆ ลงพื้นที่ร่วมกัน เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่

๒) การดำเนินงานของสภาองค์กรของผู้บริโภคต้องดำเนินการในเชิงรุก ได้แก่ การเฝ้าระวัง การแจ้งข่าวเตือนภัยสินค้าหรือบริการที่อาจก่อความเสียหายให้กับผู้บริโภค การสร้างการมีส่วนร่วม การรับรู้เชิงประจักษ์ สร้างองค์ความรู้ให้ประชาชนรู้เท่าทันปัญหาสังคมอย่างรอบด้าน การสร้างความตระหนักเรื่องสิทธิผู้บริโภค (Consumer Protection Literacy) โดยพิจารณาประเด็นที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากเป็นสำคัญก่อน อาทิ ปัญหามิจฉาชีพหลอกลวงให้ประชาชนโอนเงินหรือแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ปัญหาการโฆษณาและขายสินค้า ยาและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ทางสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ตรงปกและมีการโฆษณาเกินจริง เป็นต้น

๓) สภาองค์กรของผู้บริโภคต้องเร่งพิจารณาศึกษาและค้นหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ยังเป็นข้อจำกัด อุปสรรค รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน เพื่อที่จะได้มีข้อเสนอแนะต่อการผลักดันกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมาย อันเป็นการแก้ไขปัญหาของผู้บริโภคและยกระดับการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศให้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นการพัฒนากลไกสภาองค์กรของผู้บริโภคและหน่วยงานประจำจังหวัด

๑) สภาองค์กรของผู้บริโภคควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเรื่องการขยายหน่วยงานประจำจังหวัดและองค์กรของผู้บริโภค เพื่อให้การขยายเครือข่ายขององค์กรผู้บริโภคมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน และสามารถสร้างความเข้มแข็งได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒) สภาองค์กรของผู้บริโภคควรจัดทำคู่มือหรือสร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารและประสานงานในแต่ละจังหวัดและต้องส่งเสริมให้จังหวัดที่มีศักยภาพเข้มแข็งทำหน้าที่ช่วยเหลือจังหวัดใกล้เคียงที่กำลังพัฒนา เพื่อให้เกิดความครอบคลุมมากขึ้น

๓) สภาองค์กรของผู้บริโภคควรจัดโครงการพัฒนาองค์กรสมาชิกของสภาองค์กรของผู้บริโภค โดยเฉพาะองค์กรในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ควรมีการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค มีการกำกับและติดตามองค์กรสมาชิก เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเกิดความรับผิดชอบต่อสังคม ควรส่งเสริมและรณรงค์ให้เกิดความตระหนักรู้แก่ผู้บริโภคอย่างทั่วถึง

๔) การจะเข้าถึงปัญหาของผู้บริโภคในระดับฐานราก และเกิดการทำงานในรูปแบบ Bottom Up นั้น สภาองค์กรของผู้บริโภคควรใช้กลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลที่มีการจัดตั้งเกือบครอบคลุมทั่วทุกตำบลในประเทศไทย เชื่อมโยงการทำงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในพื้นที่ตำบลและพัฒนาเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

ประเด็นการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนางานด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

๑) สภาองค์กรของผู้บริโภคควรมีการศึกษาวิจัยชุมชนเกี่ยวกับจัดอันดับในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในระดับภูมิภาค เพื่อให้ได้รับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงหรือให้การสนับสนุนตั้งแต่ชุมชนระดับฐานราก

๒) สภาองค์กรของผู้บริโภคควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคุ้มทุนในการดำเนินงานของสภาองค์กรของผู้บริโภค และควรจัดทำตัวชี้วัดระดับการคุ้มครองผู้บริโภคหลังจากที่มีการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค เพื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงที่ยังไม่มีการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภคและช่วงที่มีการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค และเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนางานในอนาคต

๗. ถอดบทเรียนความสำเร็จการปฏิรูปประเทศของจีน : ศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมตะวันตกกับการพัฒนาประเทศและการสร้างนวัตกรรมด้วยอัตลักษณ์จีน

- ผลการดำเนินงาน

สืบเนื่องจากคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ได้เดินทางไปประชุมทวิภาคีและไปเยือนต่างประเทศ ร่วมกับคณะกรรมาธิการการต่างประเทศ วุฒิสภา ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันจันทร์ที่ ๑๒ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการจึงได้หยิบยกขึ้นพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับการปฏิรูปประเทศของไทย โดยมีข้อสังเกตว่า ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนารุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในมิติของสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นได้จากสินค้าจากประเทศจีนที่นำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยได้พัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นเรื่อยมา ส่วนประเด็นสิทธิมนุษยชนก็ถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็วเช่นกันหรืออาจพิจารณาได้ว่าจีนก้าวข้ามผ่านเรื่องดังกล่าวไปได้แล้ว โดยที่จีนได้ประกาศก้าวข้ามผ่านพ้นความยากจนและความเหลื่อมล้ำ มีกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเมือง พัฒนาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็ได้รับการพัฒนาด้วยระบบของการที่มีพรรคคอมมิวนิสต์ที่แข็งแรง มีการกระจายการควบคุมอำนาจแบบเบ็ดเสร็จจากส่วนกลางไปถึงภูมิภาค มีการจัดระเบียบที่สามารถดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ส่วนประเด็นสิทธิเสรีภาพ จีนได้มีมาตรการที่เชื่อมั่นว่า เป็นมาตรการที่จะทำให้คน จำนวน ๑,๔๐๐ ล้านคนสามารถที่จะอยู่รวมกันได้อย่างมีความสุข และพัฒนาไปตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ได้ ผู้คนสามารถที่จะรับประทานอาหารได้อย่างฟุ่มเฟือยหรูหรา แต่มีมาตรการควบคุมเพื่อลดความฟุ่มเฟือย เช่น การไปศึกษาดูงานจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ชั่วโมง ประชาชนจีนสามารถซื้อสินค้าแบรนด์เนมได้ มีความเป็นอยู่ดีได้ แต่ถ้าเกิดการทุจริตทางราชการ บทลงโทษก็จะมีตั้งแต่การย้ายให้ไปทำงานในชนบทเพื่อปรับทัศนคติ ๓ ปี หรือ ๕ ปี มาตรการลงโทษ ๓ ชั่วคน คือ ตนเอง พ่อแม่ และลูก ไปจนถึงการประหารชีวิต ซึ่งเป็นมาตรการที่เข้มงวดอย่างมากและทำให้ประชาชนกลัวที่จะกระทำผิด

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. จึงวิเคราะห์จีนในมิติด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคไว้ ดังนี้

มิติด้านสิทธิมนุษยชน

- หากพิจารณาในมุมมองของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จีนประสบความสำเร็จ เนื่องจากได้ประกาศว่าได้ก้าวข้ามผ่านพ้นความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

- การพัฒนาเมือง พัฒนาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ไม่ว่าจะห่างไกลเมืองมากเพียงใด แต่ไม่ถูกละเลยในการพัฒนา

- จีนมีความเชื่อในหลัก “สิทธิมวลรวม” มากกว่า “สิทธิของปัจเจก”

- จีนเชื่อในหลักสิทธิมนุษยชนในแบบอัตลักษณ์จีน ซึ่งจะหยิบยกหลักสิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคมและวัฒนธรรมมาใช้ในประเทศ แต่ไม่ให้ความสำคัญกับสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง

- จีนนิยมตะวันตกในเรื่องวิทยาศาสตร์ขั้นสูงและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศและใช้ผลิตนวัตกรรม

มิติด้านสิทธิเสรีภาพ

- ภายนอกอาจมีมุมมองว่า จีนเป็นประเทศอนุรักษ์นิยมอยู่ในระบบเชื่อฟังผู้นำ แต่กระบวนการในการออกนโยบายจะเปิดให้มีการอภิปราย/ถกเถียงกันในพรรคค่อนข้างมาก จนตกผลึกหรือมีการลงพื้นที่ไปพูดคุยกับประชาชนด้วย ซึ่งถือว่าได้มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน

- สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นยังคงถูกจำกัด แต่จีนยังสามารถกระตุ้นความคิดของคนในชาติให้สร้างสรรค์เกิดนวัตกรรมใหม่ได้

มิติด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

- ค่าครองชีพสูง สินค้าราคาสูงขึ้นมาก มีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้น ส่งผลให้คุณภาพสินค้าดีขึ้น

- ประชาชนสามารถที่จะรับประทานอาหารได้อย่างฟุ่มเฟือยหรูหรา แต่มีมาตรการควบคุมเพื่อลดความฟุ่มเฟือย เช่น การไปศึกษาดูงานจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ชั่วโมง ประชาชนจีนสามารถซื้อสินค้าแบรนด์เนมได้ มีความเป็นอยู่ดีได้ แต่ถ้าเกิดการทุจริตทางราชการบทลงโทษก็จะมีตั้งแต่การย้ายให้ไปทำงานในชนบทเพื่อปรับทัศนคติ ๓ ปี หรือ ๕ ปี มาตรการลงโทษ ๓ ชั่วคน คือ ตนเอง พ่อแม่ และลูก ไปจนถึงการประหารชีวิต

ประมวลภาพการประชุมคณะอนุกรรมาธิการ ตสร.

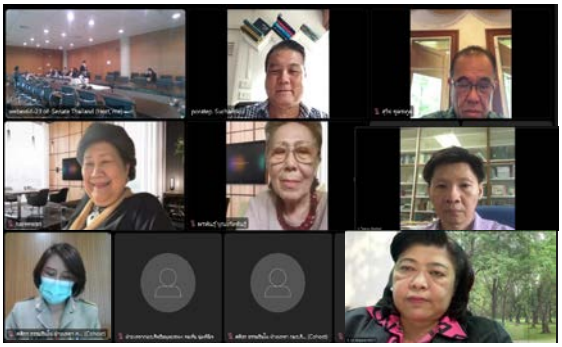

การเดินทางไปศึกษาดูงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการ**เดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน ๔ ครั้ง** ดังนี้

๑. การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมและความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำชุมชน ในวันอังคารที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖ ณ ชุมชนบ้านศาลาดิน ตำบลคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ต้นแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความสำเร็จในการจัดการน้ำชุมชนกับสิทธิชุมชน รวมทั้งศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองมหาสวัสดิ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาสังคม ต่อการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำชุมชน

๒. การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ – วันเสาร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๖ ณ ตำบลนครป่าหมาก อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก และชุมชนตำบลดงเดือย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรียนรู้พื้นที่ที่มีองค์กรภาคประชาชนที่เข้มแข็ง เป็นพื้นที่ที่มีความสำเร็จในการจัดการน้ำชุมชน การใช้ทุนของชุมชนในการต่อยอดพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนสามารถเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพื้นที่หรือองค์กรอื่น ๆ ต่อไปได้

๓. การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม กรณีศึกษา “สิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี” ระหว่างวันศุกร์ที่ ๑๗ – วันเสาร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๖ ในเขตพื้นที่ตำบลตะค่า ตำบลจระเข้ใหญ่ ตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

๔. การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม กรณีศึกษา “สิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี” ในวันอังคารที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ในเขตพื้นที่ตำบลสาลี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

โดยการเดินทางไปศึกษาดูงานตามข้อ ๓. และข้อ ๔. มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการขับเคลื่อนงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ที่ยังประสบปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็น/สถานการณ์/สภาพความเป็นจริงของภูมินิเวศน์/ปัญหา/ข้อจำกัดในการเข้าถึงน้ำและการใช้น้ำจากสภาองค์กรชุมชนตำบล ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน และทดลองขับเคลื่อนโครงการชุมชนเข้มแข็ง “สื่อสารชาญฉลาด จัดการน้ำ นำคุณภาพวิถีชีวิต” ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการน้ำชุมชนด้วยการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน โดยอาศัยสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่เป็นกลไกในการเชื่อมโยงการดำเนินงาน

QR CODE รายงานสรุปผลการเดินทางคณะอนุกรรมาธิการ ตสร.

การจัดเสวนา/สัมมนา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการจัด**เสวนา/สัมมนา จำนวน ๔ ครั้ง**

๑. การเสวนา เรื่อง “สิทธิประชาชน : ตรวจสอบ ฉ้อราษฎร์ บังหลวง” ร่วมกับมูลนิธิส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อวันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๔๐๒ – ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา และออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Cisco Webex Meetings) โดยคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. และมูลนิธิส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีความเห็นร่วมกันว่า ในช่วงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ (๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖) ควรจะมีกิจกรรมเพื่อทำให้ประชาชนเริ่มตื่นตัวที่จะตรวจสอบนักการเมืองและคุณภาพนักการเมือง ประชาชนต้องลุกขึ้นมาใช้สิทธิทางการเมืองเลือกคนดีมาทำงานในรัฐสภา เลือกพรรคการเมืองที่มีนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม และในขณะเดียวกันเพื่อให้พรรคการเมืองตื่นตัวด้วยว่า พรรคเองจะต้องนำพาคนดีมาให้ประชาชนเลือก

สำหรับการเสวนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจให้แก่ทุกภาคส่วนได้รับทราบและเข้าใจในภัยของ “ฉ้อราษฎร์ บังหลวง” ที่มีผลกระทบถึงประชาชนอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ตลอดจนรู้สิทธิทางการเมืองและสามารถใช้สิทธิได้อย่างถูกต้องในการตรวจสอบนักการเมืองและนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของพรรคการเมืองที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนเพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ “การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ” ไปสู่เป้าหมาย

๒. การสัมมนา เรื่อง “การขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม : กรณีศึกษาสิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำ” เมื่อวันอังคารที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๔.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๑๓๑๕ อาคาร ๑ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการจัดตั้งวิทยาเขตสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และสื่อสารให้กับผู้ที่มีความรับผิดชอบหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านสิทธิชุมชนและการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ต้นแบบอำเภอบางปลาม้า ได้รับทราบถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานสู่ความสำเร็จในการเป็นต้นแบบด้านการสื่อสารสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำ

๓. การเสวนาทางวิชาการร่วมกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๖๖ (Thailand Research Expo 2023) เรื่อง “การสร้างนักวิจัยชุมชนและการจัดการข้อมูลในพื้นที่ตำบล : ความสำเร็จในการจัดการปัญหาสิทธิชุมชน” เมื่อวันพุธที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม Lotus Suite ๗ ชั้น ๒๒ โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพลังชุมชนให้เป็นผู้จัดการและแก้ไขปัญหาชุมชนตนเองแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนเพื่อค้นหาแนวทางในการสร้างแกนนำชุมชนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นสื่อสารให้ “คน” ในชุมชนตำบลเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรมภายใต้ทุนทางสังคมของชุมชน บริบทของภูมินิเวศน์ และภูมิสังคม รวมถึงการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชน

๔. การเสวนา เรื่อง “สิทธิของประชาชนเมื่อถูกคุกคามจากภัยไซเบอร์” ร่วมกับมูลนิธิส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต วันศุกร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๕.๑๕ นาฬิกา ณ ห้องจัดประชุมสัมมนา B1 - 1 ชั้น B1 อาคารรัฐสภา โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษามาตรการป้องกันและบรรเทาผลร้ายจากการถูกคุกคามจากภัยไซเบอร์กับมาตรการป้องปรามการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง (๒) เพื่อสร้างความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงการบริการภาครัฐเมื่อต้องเผชิญกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมถึงแนวทางการป้องกันและแก้ไข เพื่อให้สามารถรับมือและมีวิธีการในการจัดการกับปัญหาภัยคุกคามทางไซเบอร์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในเบื้องต้นได้ และ (๓) เพื่อสร้างความตระหนักให้กับหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐถึงบทบาทหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือให้บริการประชาชนในกรณีที่ประชาชนเดือดร้อนจากภัยคุกคามทางไซเบอร์

QR CODE รายงานสรุปผลการสัมมนา/เสวนาคณะอนุกรรมาธิการ ตสร.

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

การดำเนินงานในก้าวต่อไปในอีก ๘ เดือนข้างหน้า คณะอนุกรรมาธิการได้ตั้งเป้าหมายว่าการดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดจะต้องเกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นรูปธรรมใน ๒ ประเด็นสำคัญ คือ

ประเด็นที่ ๑ ติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อการปฏิรูปในเชิงโครงสร้างและประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีประเด็นสำคัญ อาทิ

- การปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคผ่านกลไกสภาองค์กรของผู้บริโภค
- การขับเคลื่อนสิทธิชุมชนและระบบชุมชนตำบลเข้มแข็งผ่านกลไกสภาองค์กรชุมชนตำบล อันเป็นฐานรากประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง
- การขับเคลื่อนเรื่องสิทธิของประชาชนเมื่อถูกคุกคามจากภัยไซเบอร์หรือภัยออนไลน์

ประเด็นที่ ๒ ติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด กฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อการปฏิรูปในเชิงข้อกฎหมาย และการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค โดยพิจารณาศึกษากฎหมายสำคัญที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือกฎหมายที่เป็นการยกระดับสถานะด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยในเวทีโลก รวมถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย อาทิ

- การติดตามผลการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕
- การเร่งรัดผลักดันการออกกฎหมายสำคัญ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติขจัดการเลือกปฏิบัติ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดการข้อมูลข่าวปลอม พ.ศ. .... เป็นต้น

จัดทำโดย
คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค
วุฒิสภา